Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 30 сентябрь
ЯКШАНБА
№ 225 (5.016).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

БУНКЕРЛАР БАРАКАСИ

Машина — деҳқоннинг қаноти. Биз «Партия XX съезди» давлат хўжалигининг Шаҳобиддин Ҳуралиев етакчилик қилаётган бўлими пайкалларида бўлиб, қайноқ меҳнат жараёни билан танишганимизда, бунга тўла ишонч ҳосил қилдик. 16 та терим агрегатидан унумли фойдаланилаётганлиги туфайли кунига 7,5—8 фоиз миқдорида пахта тайёрланмоқда. Абдуқаҳҳор Абдураҳмонов, Анваржон Аҳмедов, Собиржон Мусаев, Муҳаррамхон Жўраева, Зулхумор Мусаева каби ижарачиларнинг қувончи чексиз. Бунинг боиси бор: улар етакчилигидаги оилавий, звеноларда йиллик режа бажарилди. Ҳар гектар майдондан 24—27 центнердан ҳосил етиштирилди.

Давлат хўжалиги механик-ҳайдовчилари пўлат отларни шитоб билан бошқариб, ноҳияда ташкил этилган мусобақада карвонбошилик қилаяптилар. Маъмуржон Холдоров, Зокиржон Маматисоқов, Муҳаммаджон Тўраев, Валижон Абдураҳмонов, Сойибжон Исоқов сингари ташаббускорлар ҳар куни бункердан 9 тоннадан оқ олтин тўкиб, хирмонга барака киритишмоқда. Уларнинг ҳар бири бу йилги мавсумда 130—140 тонналик марраии кўзлаган.

— Машина теримига пухта ҳозирлик кўрдик. Шу туфайли иш унумли бўлаётир, — дейди бўлим бошқарувчиси Ш. Ҳуралиев. — Мавсумда ҳар бир агрегат билан ўртача юз тоннадан пахта теришни кўзлаб турибмиз. Кўнлик ўсишда ВЛКСМ XX съезди делегати Иброҳимжон Каримов бошлиқ бригада аъзолари яхши натижаларга эришаяптилар. З. Холиқов, М. Аҳмедов етакчилигидаги жамоаларда ҳам йиғим-терим жадал суръат билан олиб борилаётир.

1-бўлим заршуносларининг мақсадлари аниқ: 532 гектар ернинг ҳар гектаридан 26,2 центнердан хирмон кўтариш, ҳосилнинг 90 фоизини машиналарда йиғиштириб олиш. Айни кунлардаги кураш ва интилиш ваъдага яраша. Пахтазор жасорат майдонига айланган. Кекса-ю ёш умумхалқ ишига ўз ҳиссасини қўшаяпти.

Ҳ. РУСТАМОВ.
Бўз райони.

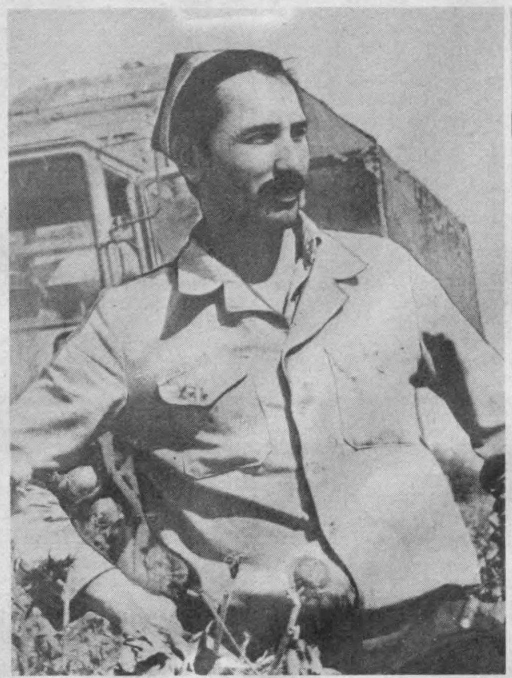

Жумҳурият заршунослари учинчи миллион тонна ҳисобига пахта топширмоқдалар. Миллион тонна тош босадиган улкан хирмон беш иш кунида тикланди! Навбатдаги довон бундан ҳам шиддатлироқ эгалланиши шубҳасиз. Чунки меҳнат жараёнига қўриқ Сирдарё вилояти азаматлари ҳам астойдил енг шимариб киришишди. Сирдарёлик дала гвардиячиларининг довруғи азалдан маълум: улар иш бошлашдими, хирмонларга барака киради.

СУРАТЛАРДА: 1. Меҳнатобод районидаги Ғанишер Юнусов номли совхоз механик-ҳайдовчиси Рўзиқул Мирзаев. У ҳар куни зангори кема бункеридан 9—10 тоннадан хом ашё бўшатаётир. 2. Қўриқ пахтаси машинада терилмоқда. 3. Сирдарё районидаги Охунбобоев номли колхоз теримчилари Жамила Тошева ва Тўйгул Эргашева.

А. ТЎРАЕВ ва А. КЎЧИЕВ олган суратлар.

СССР ПРЕЗИДЕНТЛИК КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ

28 сентябрь куни М. С. Горбачев раислигида СССР Президентлик кенгашининг мажлиси бўлди. Унда саноатнинг мудофаа тармоқларини конверсиялаш самарадорлигини ошириш чоралари муҳокама қилинди. Мажлисда иттифоқ ҳукуматининг аъзолари, бир қанча илмий-ишлаб чиқариш бирлашмалари, заводлар ва институтларнинг раҳбарлари, бош конструкторлар, мутахассислар қатнашдилар.

Мажлисда мудофаа саноатини конверсиялашнинг 1995 йилгача бўлган даврга мўлжалланган давлат дастури кўриб чиқилди. Ушбу дастур лойиҳасида мудофаа саноати ва фанини халқ хўжалиги учун мўлжалланган маҳсулотларнинг, аҳоли учун молларнинг энг муҳим турларини яратиш ва ишлаб чиқаришга қаратишнинг асосий йўналишлари белгилаб берилган.

1991—1995 йилларда конверсияни ҳисобга олиб халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни олдинги беш йилликдагига нисбатан деярли икки баравар кўпайтириб, 270 миллиард сўмликка етказиш кўзда тутилмоқда. Бўшаб қолган ишлаб чиқариш ва илмий-техника имкониятларидан аввало деҳқончилик-саноат комплексининг қайта ишлаш тармоқлари, енгил ва озиқ-овқат саноати, савдо ва умумий овқатланиш учун технология ускуналари, тиббий ҳамда электрон-ҳисоблаш техникаси, алоқа воситалари, телевидение ва радиоэшиттириш, фуқаро кемалари ва авиасозлик учун технология машина-ускуналари, экология мақсадлари учун ускуналар ва асбоблар ишлаб чиқаришни анча кўпайтириш мақсадида фойдаланилади.

Дастур лойиҳасида конверсия қилинаётган корхоналар меҳнат жамоаларининг манфаатларини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишга катта эътибор берилган. Ҳарбий ишлаб чиқаришдан бўшатилаётган ходимларни қайта тайёрлаш, ишга жойлаштириш, уларнинг ижтимоий таъминоти чоралари мажмуи кўзда тутилмоқда.

Муҳокама чоғида дастурнинг бир қанча йўналишларига аниқлик киритиш, конверсия жараёнини ташкил этишни такомиллаштириш, белгиланаётган тадбирлар самарадорлигини оширишга доир кўпгина таклифлар айтилди.

Дастурни амалга ошириш давомида унга қуролли кучлар ва қурол-яроғларни яна да камайтириш юзасидан олиб борилаётган музокаралар доирасида эришилган аҳдномалар билан боғлиқ ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш зарур деб топилди. Конверсия чоғида мудофаа тармоқлари жамоаларининг куч-ғайратини фуқаро авиацияси, кемасозлик, космос ва алоқа соҳасидаги ишларни кучайтиришга ва бунда халқаро ҳамкорликдан кенг фойдаланишга қаратиш зарурлиги таъкидланди.

Ҳар бир корхонада иқтисодиётда бозор муносабатларига ўтишни ва айрим минтақалар тараққиётининг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олувчи аниқ-равшан конверсия тадбирларини ишлаб чиқиш зарурлигига эътибор қаратилди.

СССР Президенти М. С. Горбачев СССР Министрлар Кенгашига бўлиб ўтган муҳокамани ҳисобга олиб, давлат конверсия дастурини тўлдириш ва унга аниқлик киритиш ҳамда тасдиқлашни топширди.

(ТАСС).

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг фармони

ЎЗБЕКИСТОН ССР ЭНЕРГЕТИКА ВА ЭЛЕКТРЛАШТИРИШ МИНИСТРЛИГИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Жумҳурият ҳудудида жойлашган энергетика ва электрлаштириш тармоқлари корхоналари ва ташкилотларини бошқаришнинг самарали системасини барпо этиш, улар структурасини такомиллаштириш, бозор муносабатларига ўтиш шароитида халқ хўжалигининг электр ва иссиқлик энергиясига талабини қондириш мақсадида «Узбекэнерго» ишлаб чиқариш бирлашмаси ва «Узбекгидроэнергострой» давлат қурилиш-монтаж тресги ҳамда уларнинг мавжуд структура бўлинмалари негизида Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш министрлиги ташкил этилсин.

Ўзбекистон ССР Министрлар Кенгаши ушбу масала юзасидан тегишли қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри
1990 йил 28 сентябрь.

Ўзбекистон ССР Президентининг фармонига шарҳ

Ўзбекистон ССР Президентининг эълон қилинган Фармони Ўзбекистон халқ хўжалиги ва аҳолисининг электр ҳамда иссиқлик энергиясига нисбатан тез ўсиб бораётган эҳтиёжларини янада тўлароқ таъминлаш мақсадида жумҳурият энергетика системасини, иссиқлик ва гидравлик электр станциялар қурилишини, район иситиш қозонхоналари, иссиқлик ва электр тармоқларини бошқариш структурасини янада такомиллаштиришга қаратилган.

Энергетикада мувофиқлаштирилган ечимларни талаб қилувчи бир қанча муаммолар жумҳуриятнинг мустақил ҳуқуқлари оширилаётган ва иқтисодиётда бозор муносабатларига ўтилаётган шароитда Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш министрлигини ташкил этишга олиб келди.

Энг аввало 2000 йилгача бўлган даврда тармоқни истиқболли ривожлантириш, жумладан Сирдарё, Тахиатош, Муборак электр станциялари қувватларини оширишга оид лойиҳаларни ишлаб чиқиш, бир қанча янги ГЭСлар қуриш, ўзининг техникавий ресурсларини сарфлаб бўлган энергия ускуналарининг иқтисодий ва экологик характеристикаларини яхшилаш билан бир вақтда уларни реконструкциялаш ҳамда техника билан қайта жиҳозлаш масалалари шошилинч чоралар кўришни талаб қилмоқда.

Ҳозирги вақтда жумҳуриятда 55 миллиард киловатт-соат электр энергия ҳосил қилинмоқда, бироқ ҳар йили қиш даврида электр энергияга бўлган эҳтиёжларни қоплаш билан боғлиқ жиддий қийинчиликлар сезилмоқда. Бу борада ишларни изга солиш учун бу йил Шўртан кони табиий гази билан ишлайдиган минтақада энг катта Таллимаржон ГРЭСини қуриш, Янги Ангрен ГРЭСининг навбатдаги энергия блокларини, жумладан 300 минг киловатт қувватли олтинчи блокни фойдаланишга топширишга оид ишлар амалга оширилмоқда. Аҳолини иссиқлик билан пухта ва сифатли таъминлаш учун Тошкент шаҳридаги иссиқлик марказида соатига 100 гекакалория иссиқлик ҳосил қиладиган қозонни фойдаланишга топшириш кўзда тутилган, бошқа иссиқлик манбаларини кенгайтириш, Ангрен ва Тошкент ГРЭСини иссиқлик билан таъминлаш режимига ўтказишга оид ишлар олиб борилмоқда.

Ёқилғи таъминоти энергетикани ривожлантиришга тўсқинлик қилаётган мураккаб муаммодир. Бу иш минтақанинг умумий ёқилғи-энергетика комплексида ҳал этилиши лозим.

Қишлоқларни, айниқса якка тартибда қурилаётган ва янги ташкил этилаётган уй-жой посёлкаларини электрлаштириш Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш министрлигининг «Узсельэлектрострой» трестлари қувватини қарийб икки баравар оширишни талаб қилаётган энг муҳим вазифаларидан бири бўлиб қолмоқда.

Ўзбекистон ССР Энергетика ва электрлаштириш министрлигининг ташкил этилиши электр ва иссиқлик энергияси ҳосил қилиш, уни тақсимлаш, тежамли сарфлаш, тармоқни истиқболни кўзлаб ривожлантириш масалалари комплекс ҳал этилишини таъминлаш имконини беради.

Партком ва йиғим-терим

РЕЖАЛИ ИШ БУЗИЛМАС

Чўлқуварларимиз бултур пахта тайёрлаш режасини вилоятда биринчи бўлиб бажаришганди. Бу йил ҳам илғорликни қўлдан бермасликка ҳаракат қилаяпмиз. Мавжуд 3.500 гектар майдонда мўлжалдагидан зиёд ҳосил етиштирилди. Уни йиғиб-териб олиш юксак суръатларда давом этмоқда. Куз қулай келаётгани айни муддао, чунки қуёшли кунлар ишимизга ёрдамлашиб, суръатга суръат қўшилмоқда.

Лекин, менимча, муваффақиятнинг асосий омили иқтисодий, сиёсий ва ташкилий тадбирлар изчил амалга оширилаётганида. Хўжалигимизда бўлимлар ўрнига 14 та йириклаштирилган бригада ташкил этилди. Уларга 205—375 гектардан пахта майдони берилди. Пудрат кенг жорий қилинди. Одамлар юқоридан кўрсатма кутмай мустақил ишлашмоқда. Бошқача айтганда, деҳқон ернинг ҳақиқий эгаси бўлиши учун барча имконият яратилмоқда. Боиси — чўл шароитида ишчиларни ушлаб туриш, муқим яшашларига эришиш энг аввало ғамхўрликни талаб этади.

Об-ҳаво ўз йўлига. Деҳқон пешона тери эвазига етиштирган ҳосилини ҳеч қачон далада қолдирмайди. Йиғим-теримни тезу соз ўтказиш пухта ўйланган ва қатъий мақсадга йўналтирилган ташкилотчилик ишларига, коммунистларнинг, ташаббускор ишчиларнинг шахсий намуна кўрсатишларига боғлиқ. Маъмурият, жамоат ташкилотлари биргаликда аниқ тадбирлар ишлаб чиқишганди. У вилоят рўзномасида ҳам босилди. Ишни шу асосда йўлга қўяяпмиз.

Сентябрь арафасида партия комитетининг мажлисини ўтказиб, унда йиғим-теримни уюшқоқлик билан ташкил этиш ва қисқа муддатларда тугаллаш масаласини кўрдик. Звено бошлиғи Сабо Туманова, бригадир Миркамол Холматов ва бошқалар сўзга чиқиб, ўз таклиф-мулоҳазаларини айтдилар. Долзарб паллада парткомнинг иш тартиби белгиланди, коммунистлар фаоллигини оширишга қарор қилинди. Ҳозир шу дастур асосида фаолият юритаяпмиз.

Мамадали Эшназаров — 10-бригадага етакчи, айни пайтда цех партия ташкилотининг котиби. У бошлиқ жамоа 275 гектар майдонда ғўза ўстирди. Ёз бўйи қилинган фидокорона меҳнат ўз самарасини берди: ҳосил мўл бўлди. Теримга пухта тайёргарлик билан киришилди. Натижада совхоздагина эмас, балки районда ҳам биринчилар қаторида марра эгалланди. Гектаридан 15,7 центнердан чўл дурдонаси саранжомланиб, эл хирмонига 428 тонна сифатли хом ашё етказиб берилди. Бригада ютуғига коммунист Ҳомид Бердибеков бошлиқ звено айниқса катта ҳисса қўшди. Бу жамоа ҳозиргача гектаридан 25 центнердан хом ашё йиғиштириб олди. Бунда сувчи Абдураҳмон Назиров, механизатор Раҳмон Ёрбоев ва бошқа ишчиларнинг муносиб улушлари бор.

Бизнинг шароитда механизация катта роль ўйнайди. Буни яхши тушунган механизаторларимиз асосий оғирликни ўз зиммаларига олишмоқда. Ҳар куни 60 та зангори кема унумли ишлатилмоқда. Раҳмат Худоёров, Камол Қурбонов, Хидир Ёрбоев, Жўрабой Ўрозалиев, Ҳошим Матқосимов каби техника жиловдорлари мавсум бошидан бери 110—140 тоннадан хирмон уйдилар. Бу йил қўл терими ҳам қизитилмоқда. Кунига 450 дан зиёд киши чиқаяпти. Мавсум иштирокчиларига яхши ҳақ тўланаётгани рағбатни оширмоқда.

Ҳозирги кунларда оммавий-сиёсий, маданий-маиший ишларни янада кучайтирганмиз. Совхоз радиоузели орқали илғорлар ва уларнинг иш тажрибалари тарғиб қилинмоқда. Мавсум иштирокчиларига барча қулайликлар яратилаяпти. Айниқса меҳнат мусобақаси авж олдирилмоқда. У ҳар беш кунда якунланиб, ғолиблар тақдирланаяпти. Беллашув шартлари ва мукофотлари ҳаммага маълум. Режани биринчи бўлиб бажарган 6- ва 10-бригадалар 500 сўмдан олишди. Терим охиригача бункердан 150 тонна пахта бўшатган механик-ҳайдовчига рангли телевизор, 140 тонна терганга радиоприёмник, 130 тонна уйганига гилам мукофотга берилади.

Хўжалигимизда «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасига қизиқиш катта. Шу кезларда унга обуна бўлиш оммавий тус олган. Бундан ташқари маъмурият, партия, касаба уюшмаси ташкилотлари қарори билан 40 киши совхоз маблағи ҳисобидан мазкур нашрга обуна қилинади. Уларнинг қаторида илғор механизаторлар, теримчилар, чорвадорлар, уруш мўйсафидлари ва байналмилал жангчилар бор.

Ў. ХИДИРОВ,
Зомин районидаги «Ғалаба» совхози партия комитетининг котиби.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИ РАЁСАТИДА

29 сентябрь куни Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатининг мажлиси бўлди.

Олий Совет иккинчи сессиясининг Олий Совет газетаси — «Халқ сўзи» («Народное слово») рўзномасини таъсис этиш тўғрисидаги қарорига биноан бирқанча масалалар кўриб чиқилди.

Раёсат рўзномани икки тилда — ўзбек ва рус тилларида чиқаришни мақсадга мувофиқ деб топди.

Сессия тасдиқлагунига қадар СССР халқ депутати, Ўзбекистон Журналистлар уюшмаси ҳайъатининг раиси А. Г. Мухторов «Халқ сўзи» («Народное слово») рўзномасининг муҳаррири вазифасини бажариб туради.

(ЎзТАГ).

СССР Олий Совети Миллатлар Советининг қарори

ҚИРҒИЗИСТОН ССРНИНГ ЎШ ВИЛОЯТИДАГИ ВОҚЕАЛАР ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Советининг Миллатлар Совети СССР Олий Совети Президиумининг топшириғига биноан Ўш вилоятидаги вазиятни жойнинг ўзида ўрганиб чиққан СССР халқ депутатлари гуруҳининг (ўртоқ Г. К. Крючков) ахборотини тинглаб ва муҳокама этиб, **қарор қилади:**

1. СССР халқ депутатлари гуруҳининг ахборотидаги асосий хулосалар ва таклифларга қўшилмоқ керак.

Ўш вилоятидаги оммавий тартибсизликларга, бебошликларга, ваҳшийлик ҳолларига сабаб бўлган ва оғир оқибатларга олиб келган фожиали воқеалар миллий ва кадрлар сиёсатида йўл қўйилган катта хатоларнинг, аҳоли орасида тарбиявий ишлар ўз ҳолига ташлаб қўйилганлигининг, ўткир иқтисодий ва ижтимоий муаммолар ҳал этилмаганлигининг, ижтимоий адолат принциплари кўп ҳолларда бузилганлигининг оқибати бўлганлиги таъкидлансин. Вилоят ва Қирғизистон ССР раҳбарлари жумҳуриятда илгари рўй берган миллатлараро тўқнашувлардан сабоқ чиқармадилар, минтақадаги вазиятга баҳо беришда беларволик қилдилар ва узоқни кўра олмадилар. Миллатчи унсурлар фаоллашганлиги ва можаро етилганлиги тўғрисида тушган хабарларни назар-писанд қилмадилар, унинг олдини олиш чораларини кўрмадилар. «Адолат», «Ўш аймоғи» сингари норасмий ташкилотларнинг иғволарлик фаолияти вазиятнинг кескинлашувига кўп даражада кўмаклашди.

2. Қирғизистон ССР Олий Совети раиси ўртоқ А. М. Масалиевнинг вайрон бўлган уй-жойлар ва бошқа иншоотларни тиклаш, аҳолини доимий истиқомат жойларига қайтариш ва зарур маиший шароитларни яратиш, одамлар хавфсизлигини таъминлаш юзасидан жумҳуриятда амалга оширилаётган чора-тадбирлар тўғрисидаги баёноти маълумот учун қабул қилинсин. Жиноят содир этган бевосита айбдорларга қарши жиноий иш қўзғатилди, тергов олиб борилмоқда. Шунга қарамай Ўш вилоятидаги вазият ҳамон мушкул, ниҳоятда хатарли бўлиб қолмоқда. Аҳволни барқарорлаштириш юзасидан кўрилаётган чоралар етарли эмас.

3. Қирғизистон ССР Олий Советига Ўш вилоятидаги рўй берган воқеаларга принципиал сиёсий баҳо бериш таклиф этилсин. Можаро оқибатларини тугатиш, ўз ҳатти-ҳаракатлари, одамларнинг эҳтиёжларига нисбатан менсимай муносабатда бўлиш, экстремист, миллатчи унсурларга эрк бериб, хушомад қилиш билан вазиятнинг кескинлашувига амалда кўмаклашиб, фожиали оқибатлар келиб чиқишига сабаб бўлган мансабдор шахсларни жавобгарликка тортиш юзасидан янада самарали, аниқ чоралар кўрилсин. Аҳоли ўртасида тушунтириш ва маърифий ишлар кучайтирилсин. Масъулиятсиз унсурларнинг одамларнинг миллий ҳис-туйғулари билан, кўплаб оилаларнинг бошига тушган мусибат билан ўйнашишга ҳар қандай уринишларининг пайи қатъиян қирқилсин. Аҳоли орасида сабр-тоқат билан иш олиб бориш, унинг эҳтиёжларига эътибор бериш, иқтисодиётдан, ижтимоий ва маънавий соҳадаги, миллатлараро муносабатлардаги барча масалаларни қатъият билан ҳал этиш — бугунги кундаги энг муҳим иш эканини назарда тутилсин. Жумҳуриятда истиқомат қилаётган қирғиз, ўзбек ва бошқа халқлар ўртасидаги қардошларча анъанавий дўстлик муносабатлари бузилмаслиги учун барча чоралар кўрилиши зарур.

4. Қирғизистон, Ўзбекистон, Тожикистон ССР Олий Советларига мазкур жумҳуриятларнинг чегара районларида ва энг аввало яйловларда ердан фойдаланишдаги низоли масалаларни ўзаро мақбул тарзда ҳал этиш йўлларини ҳеч кечиктирмай кўриб чиқиш тавсия этилсин.

5. СССР Министрлар Кенгаши оммавий тартибсизликлар оқибатларини тугатишда Қирғизистон ССРга ёрдам бериш ҳақида, шунингдек жумҳуриятдаги ишлаб чиқариш кучларини ривожлантириш ва энг ўткир ижтимоий муаммоларни ҳал этиш истиқболларини ўрганиш тўғрисида қарор қабул қилганлиги маълумот учун қабул этилсин.

6. СССР бош прокурори, СССР Ички ишлар министрлиги, СССР Давлат хавфсизлиги комитети миллий

(Давоми 2-бетда).

ҚИРҒИЗИСТОН ССРНИНГ ЎШ ВИЛОЯТИДАГИ ВОҚЕАЛАР ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши биринчи бетда).

адоватни авж олдиришда ва бошқа хил жиноятларни содир этишда айбдор бўлган барча шахсларни жавобгарликка тортиш, шунингдек терговни жадаллаштириш ва уни қонунда белгиланган муддатда тугаллаш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар кўрсинлар. Ўш вилоятидаги бебошликларнинг ташкилотчилари ва қатнашчилари устидан суд ишларини зарур даражада тайёрлаш ва уларнинг кенг ошкоралигини таъминлаш зарур деб ҳисоблансин.

Қирғизистон ССР халқ депутатлари Советлари ва уларга бўйсунувчи идоралар мамлакатнинг бошқа минтақаларидан юборилган тергов ва оператив ходимларнинг, шунингдек жамоат тартибини сақлаётган Совет Армияси ҳарбий хизматчиларининг ва Ички ишлар министрлиги ички қўшинларининг фаолияти учун зарур шарт-шароитни таъминласинлар.

7. Оммавий-ахборот воситалари раҳбарларининг эътибори миллий ва диний негизда рўй бераётган можаролар билан боғлиқ воқеаларни ёритишга холисона, вазминлик билан, одоб доирасида ёндашиш айниқса муҳим аҳамиятга эга эканлигига қаратилсин, воқеалар бузиб кўрсатилишига, айрим минтақаларда вазиятни кескинлаштиришга кўмаклашиши мумкин бўлган мақолаларнинг эълон қилинишига йўл қўйилмасин.

8. Миллатлар Советининг миллий сиёсат ва миллатлараро муносабатлар комиссиясига жумҳуриятлар ва мухтор тузилмаларда миллатлар ўртасидаги, шунингдек жумҳуриятлар ўртасидаги муносабатларда рўй бераётган жараёнларни ҳар томонлама таҳлил қилиш, ушбу масалаларни ўз вақтида СССР Олий Совети муҳокамасига тақдим этиш вазифаси топширилсин.

СССР Олий Совети Миллатлар Советининг раиси
Р. НИШОНОВ.

Москва, Кремль,
1990 йил, 26 сентябрь.

Дўстликдадир куч-қудратимиз

ҚАДРДОНЛАР

Томди — Қизилқумнинг қоқ ўртасида жойлашган ноҳия. Илгари унинг Томдибулоқ, Оқтов, Мингбулоқ, Олтинтов, Бўхонтов, Қулқудуқ каби кенг яйловларида сон-саноқсиз чорва моллари ўтлаган. Бу ерларнинг эрта баҳордаги ажойиб манзараси таърифига сўз ожиз. Ўзбеклар, тожиклар, қорақалпоқлар, қозоқлар қўлни қўлга бериб, эл бойлигига бойлик қўшишган. Ҳамжиҳатлик, меҳр-оқибат туфайли қийинчиликлар бартараф этилмоқда.

Меҳнатсевар, меҳмондўст одамларнинг ажойиб фазилатлари ҳақида тўлқинланиб ҳикоя қилгим келади. Абдулла Эралиев уларнинг бири. У ҳаётнинг аччиқ-чучугини татиган фидойи чўпонлардан эди. Томди Қорақалпоғистон мухтор музофоти тасарруфига олингандан кейин янги хўжаликлар ташкил этилди. Абдулла биринчилардан бўлиб «1-Май» жамоа хўжалигига аъзо бўлди. Бир томони Хоразм, иккинчи томони эса Қозоғистон билан чегарадош яйловларда сурув-сурув қўй боқди. Қирчиллама қишларда бу куюнчак ўсмирнинг мустаҳкам иродаси, ўз касбига садоқати намоён бўлди. Ёш чўпон биринчилардан бўлиб, кўкламда ҳар юз совлиқдан 125 тадан соғлом қўзи олишга эришди. Вақт ўтиши билан унинг тажрибаси кенг ёйилди. Москвада чақирилган стахановчилар йиғилишида қатнашиб, кўксига Ҳурмат орденини тақиб қайтди.

Юксак мукофот масъулиятини янада оширди. Ташаббускор чорвадор мавжуд имкониятдан унумли фойдаланишга ҳаракат қилди. Қозоқ, қорақалпоқ, тожик, ўзбек фарзандларидан лаёқатли шогирдлар тайёрлади. Хўжалик коммунистлари А. Эралиевни ўз сафларига қабул қилдилар. Чўпон-чўлиқлар ҳаётида қувончли ўзгаришлар рўй берди. Янги уйлар қурилди, йўллар солинди, яйлов баҳодирлари кийим-бош ва бошқа жиҳозлар билан тўла таъминландилар. Йиллар ўтди. Ҳалол меҳнат чўпон фарзандини эл-юртга танитди, мартабасини баланд қилди. У СССР Олий Советининг депутати бўлди. Йиллар мобайнида хайрли ишларга бошчилик қилди. Кейинчалик А. Эралиев район ижроия комитетининг раиси вазифасига тайинланди.

Уруш бошланди. Ҳамма нарса фронт учун, ғалаба учун сафарбар этилган. Томди — Нукусдан 500, темир йўлдан 300 километр узоқда. Баъзан ойлаб алоқа бўлмасди. Элни озиқ-овқат билан таъминлаш оғирлашди. Ижроқўм раиси эл ташвишида йўлга тушди. 1940 йилнинг декабри. Изғирин кўз очирмайди. А. Эралиев туяда Кармана станциясига кириб келди. Бу ердаги омборларда ҳам ҳеч вақо йўқ. Бир бурда нон топиш амримаҳол. Бахтни қарангки, ўша куни Карманага Усмон Юсупов ташриф буюрган экан. Абдулла унинг ҳузурига киришга жазм қилди. Аҳволни ётиғи билан тушунтирди. Шошилинч чоралар кўрилмаса аёллар, қариялар, норасида гўдаклар очликдан қирилиб кетиши мумкинлигини таъкидлади. Усмон Юсупов унинг сўзларини тинглагач:

—Қайғурманг, бир иложини қиламиз, қозоқ оғаларни ночор аҳволда қолдирмаймиз, — деди. Шу заҳоти Тошкент билан телефонда боғланиб, Томдига озиқ-овқат маҳсулотлари юборишни топширди. Ижроқўм раисига тегишли йўл-йўриқ ва маслаҳатлар берди.

Абдулла Эралиев Усмон Юсупов олдидан кўнгли тоғдек кўтарилган ҳолда чиқди. У қадрдон ноҳиясига етиб келганида Тошкентдан озиқ-овқат юкланган автомашиналар йўлга чиққанидан хабар топди. Икки кун ўтгач, мададкорлар етиб келишди. Ташвишли ҳол бартараф этилди.

Кўп ўтмай Томди Бухоро вилояти ҳудудига ўтди. Ҳозирги кунда бу масканда ажойиб қоракўлчилар етишиб чиқмоқда. Уларнинг ҳар бирлари Қизилқумнинг биринчи депутати, ташаббускор чўпон, меҳрибон раҳбар Абдулла Эралиев номини зўр ҳурмат ва миннатдорчилик ила ёдга оладилар.

А. БОЗОРОВ.

ҲАЁТИМИЗ КЎРКИ

Коммунистик районидаги «Правда» колхозида 20 дан ортиқ миллат ва элат вакиллари ҳамжиҳатликда яшашмоқда. Корейс, ўзбек, қозоқ, тожик, қирғиз, рус ва бошқа халқларнинг фарзандлари дўстлик нималарга қодир эканлигини амалда намойиш этишмоқда. Жамоа хўжалиги бошқаруви, партия, касаба уюшмаси комитетлари кишиларни анъаналарга садоқат руҳида тарбиялашга қаратилган ибратли тадбирларни амалга оширишаяпти. Тарғибот-ташвиқот ишларининг таъсирчан усулларидан моҳирона фойдаланилмоқда. Ҳал қилувчи бўғинларда фаолият юритаётган коммунистлар ва комсомоллар, халқ депутатлари шахсий ибратлари билан мусобақага қизғин тус беришаяпти.

Гулмат Муротов — ташаббускор коммунист, пахта устаси, ҳар бир ишнинг қаловини топа билади. Айни кунларда у етакчилик қилаётган бригада заршунослари ҳосилдорликни 32 центнерга етказиш учун суръатга суръат қўшишмоқда. М. Аҳмаджонов, Т. Сарсенова, З. Бекимбетов, А. Ҳамдамов, А. Ким каби зарбдорлар хирмонга барака киритишмоқда.

Хўжаликда Л. Герасимовани каттаю кичик дилдан ҳурмат қилади. У шу ерда вояга етди. Ўрта мактабни тугатгач, чорвадорлар сафига қўшилди. Хосиятли касб сирларини қунт билан ўрганди. Биринчи йилиёқ ҳар сигирдан 3 минг килограммдан ошириб серқаймоқ сут соғиб олди. Шу ерда меҳнатсевар йигит Николай билан танишди.

Ёшлар турмуш қуришди. Энди ҳамжиҳатликда ишлаб, жамоат чорвачилигини ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшишмоқда.

4-бригада аъзоларини ташаббускорлар деб аташади. Негаки, улар моҳир мураббий А. Гуляев бошлаб берган хайрли ишларни муваффақиятли давом эттиришаяпти. Бу ерда техника экини — канопдан мўл ҳосил етиштиришнинг ҳаддисини олишган. Зарбдорлар бурноғи йили давлатга 480 тоннадан ошириб каноп пояси топширишган эди. Бу йилги натижа ҳам чакки эмас.

«Правда» жамоа хўжалигида ижтимоий соҳа муаммолари ҳам бирин-кетин ҳал этилаяпти. Халқ депутатлари ташаббуси билан қишлоқларга табиий газ келди. Париж Коммунаси участкасида миллий таомлар тайёрланадиган кооператив кафе очилган. Эндиликда тўю тантаналар шу ерда ўтказилаяпти. Аммо Жамбул участкасида ечимини кутаётган муаммолар кўп. Аҳолини ичимлик сув билан тўла таъминлаш, маданий-маиший соҳани ривожлантириш учун ҳали кўп иш қилиш керак.

Айни кунларда барчанинг диққат-эътибори пешона тери эвазига етиштирилган оқ олтинни нест-нобуд қилмай йиғиштириб олишга қаратилган.

М. ИЛЕСОВ.

Шу куннинг мавзуида

ЁЗДАН ОРТГАНИ—ҚИШГА

Жумҳуриятимизда сабзавот, мева, узум, полиз маҳсулотлари ва бошқа ноз-неъматларни саранжомлаш, омборлар ҳамда музхоналарга ғамлаб қўйиш, қайта ишлашнинг якунловчи босқичи энг тиғиз палла ҳисобланади. Чунки бу даврда пахта йиғим-терими оммавий равишда олиб борилади, бошқа қишлоқ хўжалиги юмушлари ҳам деҳқону соҳибкорларни шоширади. Куз ҳар бир ишни тез адо этишга, уюшқоқлик кўрсатишга ундайди. Ҳозирги пайт мева-сабзавот маҳсулотларини қайта ишловчи саноат корхоналари ишчи-хизматчилари учун энг масъулиятли давр саналади. Бугунги кунда турли тузламалар тайёрлаш, хом ашёни нест-нобуд қилмай, ундан ноз-неъмат ишлаб чиқариб, савдо шохобчаларига етказиб бериш тармоқ ходимлари олдидаги долзарб вазифадир.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив комитети тасарруфидаги 22 та консерва заводи йилига 1 миллиард 100 миллион шартли банка маҳсулот тайёрлаш қувватига эга. Ана шу корхоналарда юз хилга яқин ноз-неъмат ишлаб чиқарилиб, истеъмолчиларга етказиб берилмоқда. Уларнинг асосий қисми Сибирь, Узоқ Шарқ ва шимолий минтақаларга жўнатилади. Савдо тармоқлари қандолатчилик корхоналари ҳам консерва заводларининг маҳсулоти билан таъминланаяпти.

Хўш, ана шу муҳим тармоқда аҳвол қандай? Белгиланган топшириқлар, шартнома мажбуриятлари қай даражада адо этилаяпти, техник-иқтисодий кўрсаткичлардан кўнгил тўладими? Бу саволларга жавоб бериш учун консерва заводлари фаолиятига назар ташлаш зарур. Ҳар бир тармоқда бўлгани каби бу соҳанинг ҳам пешқадам корхоналари мавжуд. Янгийўл, Наманган, Ғазалкент консерва заводларининг меҳнат жамоалари юқори ишлаб чиқариш кўрсаткичларига эришмоқдалар. Ғиждувон, Ғаллаорол, Қува, Қувасойдаги турдош корхоналарда эса қолоқликка йўл қўйилмоқда. Ўн иккинчи беш йиллик якунловчи йилининг дастлабки саккиз ойида тармоқ бўйича белгиланган топшириқ бажарилмай қолди. «Ўзбекистон» жумҳурият давлат-кооператив бирлашмаси бошқарма бошлиғи А. М. Абдуллаев биз билан суҳбатда режалаштирилган миқдордаги маҳсулот чиқарилмаганлигига энг аввало идиш етказиб беришдаги узилишлар сабаб бўлди, деди. Қайта ишлаш саноати 1990 йилнинг саккиз ойида шиша идишлар билан 70 фоиз, темир қопқоқлар билан 60 фоиз таъминланганлиги бу борада жиддий муаммо вужудга келганлигини кўрсатади. Идиш, қопқоқ ва бошқа зарур нарсалар иттифоқдош жумҳуриятлардаги корхоналардан етказиб берилиши зарур. Улар эса шартнома мажбуриятларини тўлиқ бажармаяптилар. Бундай ночор аҳволдан чиқиш учун нима қилиш мумкин? Тўғридан-тўғри хўжалик алоқаларига ўтиш лозимми ёки зарур нарсаларни жумҳуриятимизда ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш керакми? Шу ўринда «Навоиазот» заводи ходимларининг саъй-ҳаракати туфайли бу ерда сирка кислотасини тайёрлаш ўзлаштирилганлигини таъкидламоқчимиз. Илгари худди бошқа нарсалар сингари унга ҳам катта муҳтожлик сезиларди. Эндиликда консерва заводларини сирка кислотаси билан таъминлаш анча яхшиланди. Жумҳуриятимиздаги корхоналардан бирида лимон кислотасини тайёрлаш ўзлаштирилса, ғоят фойдали иш бўлур эди. Чунки консерва заводларининг ўзига йилига 90 тонна шундай кислота зарур. 1990 йилнинг ўтган даврида эса бир литр ҳам етказиб берилмади. Бундай ҳолатлар тўғрисида мулоҳаза юритар экансан, беихтиёр шундай фикрга келасан киши: халқ хўжалиги комплекси бир-бири билан чамбарчас боғланиб кетган бир шароитда ускуналар, эҳтиёт қисмлар, хом ашёларнинг марказлашган таъминотидан бир йўла воз кечиб бўлармикин? Бу хўжалик алоқаларининг узилишига, боши берк кўчага кириб қолишга олиб келмайдими? Йирик ишлаб чиқариш корхоналари ва бирлашмаларининг деярли ҳаммаси давлат тасарруфида бўлган бир пайтда тўғридан-тўғри иқтисодий алоқаларни ўрнатишнинг, бозор муносабатларига ўтишнинг имкони бўлармикин?

Мамлакатнинг турли минтақаларидаги корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлар ўртасида тўғридан-тўғри хўжалик алоқаларини йўлга қўйиш, бозор иқтисодиётини қарор топтириш учун энг аввало ишлаб чиқарилаётган мол сифатли, харидоргир бўлиши зарур. Хўш, консерва заводларимизда тайёрланаётган маҳсулотлар талабга тўла жавоб берадими? Очиқоидин эътироф этиш керакки, улар унчалик харидоргир эмас. Озиқ-овқат дўконларига кирганимизда мева шарбатлари, тузламалар ва бошқа маҳсулотлар тахланиб турганлигини, харидорлар эътиборини тортмаётганини кўрамиз. Чунки помидор, бодрингларнинг энг йириклари, сарғайиб кетганлари тузланади. Шиша идишларда турган бундай маҳсулотлар ҳар қандай харидорнинг ихлосини қайтаради. Болгария, Венгриядан келтириладиган помидор, бодринг тузламалари эса ўзининг кўркамлиги, таъми, бошқа хусусиятлари билан одамларга манзур бўлган.

Тармоқда белгиланган топшириқлар бажарилмаганлигининг сабабларидан яна бири корхоналарга хом ашё етказиб беришдаги муаммолар билан боғлиқ. Жумҳуриятимизда мева-сабзавот маҳсулотлари мўл-кўл бўлган бир шароитда шундай ҳолнинг юз беришини қандай изоҳлаш мумкин? Корхоналарнинг ишлаб чиқариш топшириқлари давлат планлаштириш идоралари томонидан белгиланади. Хом ашё топиш эса тармоқ ходимлари гарданида. Улар колхоз ва совхозлар билан шартномалар тузишлари зарур. Хўжаликлар ўз маҳсулотларини консерва заводларига топширишни унчалик хоҳлашмайди. Ўз дўконларида сотишни, матлубот жамиятларига ўтказишни афзал кўришади. Чунки иқтисодий жиҳатдан шуниси манфаатли. Бу консерва саноатига топшириладиган хом ашёнинг баҳоси масаласини оқилона ҳал қилишни тақозо этади. Корхоналарнинг ишлаб чиқариш кўрсаткичларини режалаштириш юқоридан эмас, балки қуйидан бўлиши зарур. Бунда хўжаликлар ва корхона ўртасидаги иқтисодий муносабатлар ўзаро манфаатли асосларда белгиланади. Бир сўз билан айтганда хом ашё етиштирувчиларга ва уни қайта ишловчиларга хўжалик мустақиллигини бериш керак.

Л. СОН.
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Сиз суратда кўриб турган Хосиятхон Ваҳобова Олтиариқ районидаги бўрдоқичилик корхонасида ишлайди. Беш йилдан бери молбоқарлик касбини эъзозлаётган бу аёлни жамоада ҳамма ҳурмат қилади. Айни пайтда моҳир чорвадор 149 бош қорамолни тўйимли озуқа билан парваришлаяпти. Жониворлар сервитамин озуқа билан боқилаётгани туфайли жадал семирмоқда.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

КОТИБЛАР ЎҚУВИ

Андижон вилояти партия ташкилотларининг котиблари «КПСС XXVIII съезди сабоқлари» партиявий-сиёсий умумий таълим системасида машғулотлар бошлашди. Бу машғулотларни Андижон вилоят партия комитети ташкил қилди.

Беш кун мобайнида партия ташкилотларининг раҳбарлари (1700 кишидан кўпроқ одам) ишга қатнамасдан кўп партиялилик ва бозор иқтисодиёти шароитларида коммунистлар ва партиясизлар ўртасида сиёсий-тарбиявий ишлар олиб бориш муаммолари юзасидан машғулотлар ўтишади, партия ҳужжатларини юритиш билан танишадилар.

Тингловчилар ҳузурида вилоят партия комитетининг котиблари, доимий комиссияларнинг мудирлари, вилоят партия ташкилотининг сайлаб қўйиладиган органлари аъзолари, КПСС XXVIII съездининг ва Ўзбекистон Компартияси XXII съездининг делегатлари, СССР ва Ўзбекистон ССР халқ депутатлари, Андижон ва Тошкентдаги олий ўқув юртларининг етакчи олимлари сўзга чиқишади.

Далил ва шарҳ

БУХОРОДА АКАДЕМИЯ ИЛМИЙ МАРКАЗИ

Бу ерда жумҳурият фанлар академиясининг дастлабки муассасаси — Абу Райҳон Беруний номли Шарқшунослик институтининг Бухоро қўриқхона-музейидаги илмий маркази очилди.

Вилоят ўзининг тарихий ва маданий ёдгорликлари билан донг таратган, лекин уларни чуқур ўрганиш учун малакали мутахассислар етишмайди. Академия институти билан ўрнатилган бевосита алоқалар ана шу муаммони ҳал этишга ёрдам беради.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Шарқшунослик институтининг Бухоро қўриқхона-музейи ҳузуридаги илмий маркази қўлёзмалар ва бошқа ёдгорликларни қидириб, уларни тўплайди, ўрганади ва сақлаш билан шуғулланади. Музей жамғармаларида сақланаётган барча қўлёзмалар ҳамда араб алифбосида тошбосма усулида нашр қилинган ҳужжатларнинг рўйхатини тузиши керак. Илмий марказ Бухоро шаҳри тарихий топографиясига бағишланган асарларни ўзбек тилига таржима қилишни, шунингдек ўлка тарихи ёзма манбаларини чуқур тадқиқ этишни ҳам режалаштирган.

x x x

Биз Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Шарқшунослик институтининг директори, тарих фанлари доктори А. Ўринбоевдан ушбу хабарни шарҳлаб беришни илтимос қилдик:

— Жумҳуриятимизнинг турли гўшаларида ноёб қўлёзма асарлари, тарих ва маданиятимизнинг бебаҳо ёдгорликлари сақланиб келмоқда. Афсуски уларни ишлаб чиқиш ва ўрганиш учун кучимиз ҳам, малакали кадрлар ҳам етишмайди.

Илмий марказ бухоролик мутахассислар билан институтимиз олимлари ўртасидаги ҳамкорликни янада мустаҳкамлашни назарда тутади. Биргаликда тадқиқотлар олиб боришни, зарур бўлса у ерга ходимларимизни юборишни, музей ходимларини маслаҳатлашиб олишга таклиф этишни режалаштираяпмиз.

Бухорода бундай марказнинг ташкил этилиши — жумҳуриятимизда маданий ва тарихий меросни тадқиқ этиш юзасидан кенг кўламда режа билан иш бошланганлигини билдиради. Шу мақсадда йил бошида археографияга бағишланган анжуман ўтказдик, унга жумҳуриятимизнинг барча вилоятлари музейларидан мутахассисларни, олимларни таклиф этдик. Биргалашиб ўзига хос тафтиш ўтказдик — қаерда қандай қўлёзмалар бор, улар қандай сақланаяпти, қандай ўрганилаяпти, шуларни аниқлаб олдик, ҳаракат режаларимизни туздик.

Бухоролик мухбирнинг бу хабари ана шу режалар рўёбга чиқа бошлаганлигидан далолат беради.

(ЎзТАГ мухбири).

КОМИТЕТ ЎРНИГА ВАЗИРЛИК

Тошкентда Ўзбекистон Деҳқонлар уюшмаси ҳайъатининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Уни уюшма раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистон ССР халқ депутати, Янгийўл районидаги «Коммунизм» жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси Маҳмуд Исматов олиб борди.

Ҳайъат мажлисида «Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив комитети ўрнига жумҳурият Қишлоқ хўжалиги вазирлигини тузиш тўғрисида»ги масала кўрилиб, бир овоздан маъқулланди.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи хўжаликлар, тармоққа дахлдор бошқа ташкилотлар маъмурий-бошқарув ходимларининг меҳнат ресурсларига, қишлоқ хўжалиги техника воситаларининг ишчи кучига белгиланган солиқни бекор қилиш ҳақидаги таклифлар жумҳурият ҳукуматига ҳавола этилди. Шунингдек, 1991 йилнинг 1 январидан кучга кирувчи ижтимоий суғурта ва ижтимоий таъминот харажатларини такомиллаштириш юзасидан иттифоқ миқёсида қабул қилинган қарор хўжаликларни молиявий жиҳатдан заифлаштириши ҳайъат мажлисида алоҳида таъкидланди. Бу қарорни иттифоқ миқёсида қайта кўриб чиқиш тўғрисида жумҳурият ҳукумати ва тегишли идораларга таклиф киритилди.

Ҳайъат мажлисининг қарорига биноан бир гуруҳ мутахассислар Деҳқонлар уюшмаси фаолияти билан боғлиқ барча ташкилий масалаларни ҳал этишда амалий ёрдам бериш мақсадида жумҳурият вилоятларига жўнаб кетдилар.

Мажлисда Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалиги давлат-кооператив комитети раисининг ўринбосари А. Р. Раҳмонов иштирок этди.

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

ВОҚЕАЛАР, ФАКТЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

МИНИСТРЛАР МАОШИ КАМАЙТИРИЛДИ

ВАШИНГТОН. (ТАСС мухбири Андрей ФЕДЯШИН). Америка конгрессининг сенати чоршанба куни АҚШ вице-президенти, ҳукумат аъзолари, маъмуриятнинг юқори лавозимли вакиллари ҳамда... қонун чиқарувчиларнинг ўзларининг маошини камайтириш учун кўпчилик овоз билан (96 киши ёқлаб, бир киши қарши) қарор қабул қилди. Шу йил 1 октябрдан бошлаб ҳукумат фаолиятини пул билан таъминлаш учун маблағ ажратиш ўз-ўзидан қисқарса, худди шундай бўлади.

Бюджет камомадини камайтириш юзасидан маъмурият билан конгресс ўртасида олиб борилаётган музокаралар боши берк кўчага кириб қолганлиги муносабати билан маошни қисқартириш зарурати туғилди. Ўзаро мақбул ечим топилмаса, 1 октябрдан, яъни 1991 йил янги молия йили бошидан федерал бюджетнинг барча харажатларини ўз-ўзидан қисқартириш воситаси кучга киради.

Сенатнинг мазкур қарори оилани режалаштириш тўғрисидаги ҳозир муҳокама қилинаётган қонун лойиҳасига тузатиш тарзида қайд этилган. Бу тузатишга мувофиқ вице-президент Д. Куэйлнинг маоши йилига 40 минг доллар камайтирилади ва 84 минг долларни ташкил этади. Сенаторлар конгресс аъзосининг 98,4 минг долларлик йиллик маошини деярли 32 минг доллар камайтиришга қарор қилдилар. Қонун чиқарувчилар президент Бушни «аяб», унинг 200 минг долларлик йиллик маошини камайтирмасликка аҳд қилдилар.

Бироқ сенатда мунозаралар давомида адолат ҳамда молиявий қийинчиликлар юкини баравар кўтариш тўғрисида гаплар айтилганига қарамай, оилани режалаштириш тўғрисидаги қонун лойиҳаси киритилган тузатиш билан бирга душанба, 1 октябргача маъқулланиши учун ҳеч қандай имконият йўқ. Тузатиш ташаббускорларининг ўзлари ҳам буни тан олишга мажбур бўлдилар.

ОММАВИЙ ИШ ТАШЛАШ

ПРАГА. (ТАСС мухбири Борис БАЖАНОВ). 1989 йилнинг ноябридаги «мулойим инқилоб»дан сўнг дастлабки оммавий иш ташлашлар чоршанба куни Чехия ва Моравияда бўлиб ўтди.

Шу кунларда Чехословакия парламенти муҳокамасига қўйилган «Кичик миқдорда давлат тасарруфидан олиш» деб аталган қонун лойиҳасидан норози бўлган савдо ходимлари иш ташладилар.

Прагадаги магазинларнинг кўпида иш ташлаш атиги бир соат давом этди. Лекин ишни шу қадар қисқа муддат тўхтатиш ҳам жамоалар ўзининг ташаббуси эди, чунки ҳукумат билан музокара олиб бораётган савдо ходимлари касаба уюшмаси огоҳлантириш учун фақат ишни 5 минут тўхтатишга қарор қилган эди.

Касаба уюшмалари савдо корхоналарини одамларга сотиш чоғида бошқа харидорларга нисбатан шу корхоналарнинг ходимларига муайян афзаллик беришни талаб қилмоқдалар. Шунингдек улар магазинларни навбатсиз сотиб олиш учун фойда ундирилмайдиган қарз беришга эришиш учун курашмоқдалар. Савдо корхоналарини давлат тасарруфидан чиқараётган комиссияларда касаба уюшмаларининг арбоблари бўлиши ҳам талаб қилинмоқда.

Бўлиб ўтган иш ташлашлар иқтисодий ислоҳот ўтказишнинг ҳукумат дастури муносабати билан аҳоли орасида бошланган ташвишнинг бир кўриниишидир. «Чехословакия аҳолисининг деярли ярми, — деб ёзди яқинда «Лидове новини» газетаси,— ўзгаришларни илҳом билан мақташдан тезда бу ўзгаришлар оқибатидан хавфсирашга ўтди. Ўзгаришлар нодир имконият бўлмай қолди ва сўзсиз юз берадиган ёвузлик қаторига ўтди».

Июнь ойида бўлиб ўтган сайловда ғолиб чиққан «Фуқаролар анжумани» ва «Зўравонликка қарши жамоатчилик» ташкилотларига ҳозир мамлакат аҳолисининг 33 фоизигина овоз берган бўлур эди. Жамоатчилик фикрини сўнгги сўраб билиш натижалари ана шундай. Қонун чиқарувчи органларда вакиллари бўлган бошқа партиялар ва ҳаракатлар каби ғолиб чиққан сиёсий ҳаракатлар ҳам халқ орасида обрўсини йўқотиб қўймоқда, деб хулоса чиқаради ЧТК агентлиги жамоатчилик фикрини сўраб билиш натижалари муносабати билан.

НОГИРОНЛАР АРАВАЧАСИДА САЁҲАТ

ДЕҲЛИ. (ТАСС мухбири Андрей ЧЕРЕПАХИН). Чиройли сўзлар ҳам, дабдабали маросимлар ҳам бўлмади. Бугун Деҳли пойтахти марказидаги ёдгорлик — Ҳиндистон дарвозаси олдига қариндош-уруғлар, касбдош ўртоқлар ва журналистлар келишди. Бу ерда ногиронлар аравачасида Деҳлидан то мамлакатнинг энг жанубий нуқтаси — Каннияқумари шаҳригача бориш мусобақаси бошланди. 44 ёшли ҳинд Рам Тиртх Агравал Умумҳиндистон тиббиёт фанлари институтининг соғлиқни тиклаш бўлимида етакчи мутахассис бўлиб ишлайди. У Ҳиндистондаги ногиронларнинг аянчли аҳволига ҳукуматнинг, жамоатчиликнинг эътиборини жалб этиш мақсадида мана шундай одатдан ташқари ва хавфли саёҳатга чиқишга аҳд қилди.

10 ёшида иккала оёғидан ажралган Агравал мислсиз мардлик ва ирода кучини намоён этиб, жуда яхши маълумот олди ва ўз ҳаётини ногиронларга кўмаклашишга ҳамда уларнинг саломатлигини тиклашга бағишлашга қарор қилди. «Бизнинг мамлакатимизда ногиронларнинг ҳуқуқлари қонун йўли билан мустаҳкамлаб қўйилмаган, — деди у ТАСС мухбири билан суҳбатда. — Уларга ачинишади, мурувват кўрсатишади, лекин жамиятнинг тўла қонли аъзоси деб қарашмайди. Менинг асосий мақсадим ногиронларнинг ҳуқуқларига кафолат берувчи моддани конституцияга киритишни ҳукуматдан, парламентдан талаб қилишдан иборат. Чунки Ҳиндистонда 80 миллиондан зиёд ана шундай бахтсиз киши бор».

Агравал учун бу биринчи синов эмас. Ўтган йили у худди шу мақсад билан Деҳлидан Бомбейга борган эди. Бу гал Агравал 4 минг километрдан зиёд йўлни босиб ўтиши керак. Саёҳатчи меҳмонхоналарда олдиндан жойни банд қилиб қўймади, бундан ташқари, унга ҳеч ким ҳам ҳамроҳлик қилмайди. Маъмурларнинг айтишича, Агравалнинг саёҳат қилиш нияти унинг «шахсий иши» эмиш.

БАДАВЛАТ КИШИЛАР

МЕХИКО. (ТАСС мухбири Павел СЮТКИН). Мексикадаги мингта энг бой оила жумҳурият бутун миллий бойлигининг ярмини назорат қилиб турибди. Уларнинг беш вакили жаҳондаги 200 нафар энг бадавлат кишилар жумласидандир.

Ўз саҳифаларида Мексикадаги бир неча ўн миллионернинг номини эълон қилган «Уно мас уно» газетасининг таъкидлашича, мамлакатда бойлик тақсимоти ниҳоятда нотекислигича қолмоқда. Чунончи, фақат расмий маълумотларнинг ўзига кўра энг камбағал оилаларнинг 10 фоизи молия министрлигида эълон қилинадиган барча даромадларнинг атиги бир фоиздан сал кўпроғини олмоқда.

Бойлиги бир миллиард доллардан ошиб кетган мексикалик дастлабки одам 1968 йилда йирик саноат концернининг президенти Бернардо Гарса Сада бўлди. Маҳаллий миллиардерлар орасида мамлакатда ва чет элларда донг таратган кўпгина сиёсат арбоблари, масалан, ҳозирги жумҳурият қишлоқ хўжалиги ва сув ресурслари министри Карлос Гонсалес, Мексика ноширлик ташкилотининг ва ЮПИ халқаро ахборот агентлигининг эгаси Марио Васкес Раньялар бор. Улар жамоатчилик фаолияти билан корхонага эгалик қилишни муваффақиятли қўшиб олиб боришмоқда.

Бироқ бир қанча шахслар қандай қилиб кўп миллионли бойликка эга бўлганликлари кишини ҳайрон қолдиради. Лекин уларнинг хизмат пиллапояларидан кўтарилиши билан танишилганда ҳамма нарса тушунарли бўлиб қолади, деб ёзади газета. Чунки хизмат мавқеи бойлик орттириш учун кенг имкониятлар яратиб беради. Афтидан, Мексикадаги энг бадавлат одамлар рўйхатида илгари пойтахт полициясининг бошлиғи бўлган Артуро Моренонинг, шунингдек Сальвадор касаба уюшмаларининг собиқ раҳномалари Камачо ва Серхио Боланьосаларнинг пайдо бўлишини шу билан изоҳлаш мумкиндир.

Ўзбекистон ССР Министрлар Кенгашида

Жумҳурият Министрлар Кенгаши «Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг «Жумҳурият ёшларини армияга чақириш ва уларнинг ҳарбий хизматни ўташини такомиллаштириш чоралари тўғрисида»ги Фармонини амалга ошириш ҳақида» қарор қабул қилди

Ўзбекистон ССР Министрлар Кенгаши Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг 1990 йил 4 сентябрдаги Фармонига мувофиқ **қарор қилди:**

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари, Тошкент шаҳар ижроия комитети, Ўзбекистон ССР ҳарбий комиссариати:

1990 йил кузидан бошлаб жумҳурият йигитларини Ўзбекистон ССРдан ташқарида жойлашган ҳарбий-қурилиш қисмларига чақиришни тўхтатсинлар;

тинч вақтда ҳарбий хизмат бурчини бажариш чоғида акаси ҳалок бўлган чақирилувчиларни ҳақиқий ҳарбий хизматга чақириш тақиқлансин.

Ўзбекистон ССР Давлат план комитети, Ўзбекистон ССР Давлат моддий-техника таъминоти комитети, Ўзбекистон ССР Молия министрлиги, Ўзбекистон ССР Ҳарбий комиссариати, Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги, Ўзбекистон ССР Бинокорлик материаллари саноати министрлиги, Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, Ўзбекистон ССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги, Ўзбекистон ССР Давлат сув хўжалиги қурилиши комитети, Тошкент бош қурилиш бошқармаси халқ депутатлари маҳаллий Советларининг тегишли ижроия комитетлари билан биргаликда 1990 йил кузида муддатли ҳарбий хизматга чақириладиган ҳарбий хизматни ўташи лозим бўлган йигитлардан жумҳуриятда янгидан тузиладиган ҳарбий қурилиш отрядларини қаерга жойлаштиришни, вазифаларини ва уларни жойлаштириш учун биноларни тайёрлашни бир ой муддат ичида белгилаб берсинлар ҳамда уларга зарур шарт-шароит яратсинлар.

Армияга чақирилиш ёшига етмаган ва чақирилиш ёшидаги йигитларнинг саломатлигини мустаҳкамлаш ишларини ташкил этиш, чақириш комиссияларида қаттиқ тиббий назоратни таъминлаш учун бошқарув идоралари ва меҳнатга ҳақ тўлаш фондларига қараб тасдиқланган миқдор доирасида Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари қўшимча лавозими жорий этилсин ҳамда Қорақалпоғистон АССР Соғлиқни сақлаш министрлиги, вилоят ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитети соғлиқни сақлаш бошқармалари (бўлимлари)да қўшимча биттадан ўрин ажратиш кўзда тутилсин.

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги машқлар, қўшинларнинг бир жойдан иккинчи жойга кўчирилиши, махсус топшириқларни бажариш пайтида ва бошқа вазиятларда жабрланган ҳарбий хизматчиларга ҳарбий-тиббий муассасалар шошилинч тиббий ёрдам кўрсата олмайдиган ҳолларда уларга ана шундай ёрдам беришни таъминласин. Ўзбекистон ССР Ҳарбий комиссариати билан биргаликда армияга чақирилувчиларнинг ҳарбий хизматга яроқлилигини чеклайдиган касалликларнинг рўйхатини қайта кўриб чиқсин. Саломатлигининг ёмонлиги ёки ўзга сабабларга кўра армияга чақирилишдан озод қилиниши учун асосга эга бўлган йигитларни қўшинларга юборишнинг ҳар бир ҳолати пухта текширилсин ҳамда чақириқ комиссияларидаги айбдор мансабдор шахслар қаттиқ жавобгарликка тортилсин.

Қарорда 1990 йил 1 октябргача:

жароҳат олиш натижасида биринчи гуруҳ ногирони бўлиб қолган муддатли хизматдаги ҳарбий хизматчилар пенсияларининг ўртача миқдори қўшимчалар (нафақалар)ни ҳисобга олган ҳолда ойига 245 сўмга, иккинчи гуруҳ ногиронлар учун — 180 сўмга, учинчи гуруҳ ногиронлар учун — 80 сўмга етказиш;

муддатли хизматни ўташ даврида ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг оилалари пенсияларига (нафақаларига) унинг қарамоғидаги ҳар бир меҳнатга лаёқатсиз оила аъзоси учун ойига 30 сўм миқдорида қўшимча ҳақ белгилаш кўзда тутилди.

Ўзбекистон ССР Молия министрлиги мазкур мақсадларга Ўзбекистон ССР Ижтимоий таъминот министрлигининг ҳисоб-китобларига мувофиқ зарур маблағ ажратсин.

Ўзбекистон ССР Ҳарбий комиссариатига жумҳурият идораси мақоми берилганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Молия министрлиги уни таъминлаш учун жумҳурият бюджетидан зарур маблағ ажратиш тўғрисида таклиф киритсин.

Тегишли иттифоқ идоралари билан армияга чақирилувчиларнинг сонини, уларнинг ҳарбий хизматни ўташ шартларини тартибга соладиган, муддатли хизматдаги ҳарбий хизматчиларнинг ва улар оила аъзоларининг хавфсизлиги ва ижтимоий жиҳатдан ҳимояланишига кафолат берувчи шартномалар тузиш учун Ўзбекистон ССР Министрлар Кенгашининг комиссияси ташкил этилсин.

Комиссия жумҳурият ёшларини ҳақиқий ҳарбий хизматга чақириш билан боғлиқ иттифоқ идоралари билан шартнома тузиш тартиби ва шартлари тўғрисидаги Низом лойиҳасини 1990 йил 1 ноябргача тайёрласин ва Ўзбекистон ССР Министрлар Кенгашига тасдиқлаш учун тақдим этсин.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги, Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги, Ўзбекистон ССР Ҳарбий комиссариати, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари, Тошкент шаҳар ижроия комитети ўқув юртларида ҳарбий таълим ўқитувчи кадрларини сифат жиҳатидан танлаш ва тайёрлашни таъминлаш чораларини кўрсинлар.

Ўзбекистон ССР Ҳарбий комиссариати жумҳурият ҳудудида жойлашган ҳарбий билим юртлари негизида туб миллат кишиларидан офицер кадрлар тайёрлаш, бундай билим юртларининг командирлари ва муаллимлари таркибини Ўзбекистон ССР Давлат тилини биладиган офицерлар билан мустаҳкамлаш, билим юртларига кириш учун тайёрлов курсларини очиш масалаларини СССР Мудофаа министрлиги билан биргаликда ишлаб чиқсин.

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари, Тошкент шаҳар ижроия комитети шаҳарлар ва районлар ҳарбий комиссариатларини ўзбек тилини ҳамда мазкур жойда яшовчи аҳолининг кўпчилигининг тилини биладиган кадрлар билан мустаҳкамлашда уларга зарур ёрдам берсинлар.

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Кенгаши, вилоят ижроия комитетлари, Тошкент шаҳар ижроия комитети ҳарбий комиссариатлар, касаба уюшмалари ва комсомол ташкилотлари билан биргаликда Ўзбекистондан чақирилган йигитлар хизмат қилаётган ҳарбий қисмларга оталиқ ишларини кучайтирсинлар.

Ҳарбий округлар ва флотларни оталиққа олиш белгилансин. 1991 йил 1 январга қадар оталиқ алоқалари ҳақида ҳарбий қисмлар билан шартнома тузилиб, икки йилга мўлжалланган қўшма тадбирларнинг режалари ишлаб чиқилсин.

Жумҳуриятдаги ҳар бир район ҳарбий қисмга оталиқ қилиши керак. Жамоатчилик вакилларининг, уруш ва меҳнат ветеранларининг, маданият ва санъат арбобларининг, бадиий ҳаваскорларнинг ҳарбий бўлинмаларга ташрифи мунтазам уюштирилсин, уларга жумҳурият ҳаётини ёритувчи китоблар, даврий нашрлар, кинофильмлар юборилсин.

Амалга ошириладиган барча оталиқ ишлари ҳарбий интизом ва тартибни мустаҳкамлашга, жангчиларни байналмилалчилик руҳида тарбиялашга, улар учун нормал маиший шароит яратишга, ҳарбий жамоаларда соғлом маънавий-руҳий муҳитни вужудга келтиришга қаратилиши керак.

Армияга чақирилувчиларни ҳарбий қисмларга олиб бориш ва уларни доимий истиқомат жойларига қайтариб олиб келишда ҳамроҳлик қилиш учун ҳарбий комиссариатлар ва жамоат ташкилотларининг вакиллари ажратилсин. Оталиқ ишлари ва ҳарбий эшелонларни кузатиб бориш билан боғлиқ харажатлар маҳаллий бюджет ҳисобига ўтказилсин.

(Қарор шарҳи газеталарнинг яқин кунлардаги сонида эълон қилинади).

Сирдарё вилояти ёш табиатшунослар станцияси аъзолари ҳар йили кичик каналлар ва суғориш шохобчаларида, пахта ва шоли пайкалларида тирик балиқларни қутқариш ишларини ўтказадилар. Кузга келиб сув камчиллигидан бу балиқлар қирилиш хавфи туғилади. Бу иш «Узбекрибвода» бошқармаси ходимлари билан биргаликда бажарилади.

СУРАТЛАРДА: 1. Бошқарма ходими Сергей Савон ёш табиатшуносларга йўл-йўриқ кўрсатмоқда. 2. Қутқарилган балиқлар. 3. Балиқ овлаш пайти.

Р. АЛЬБЕКОВ олган суратлар.

«Қишлоқ ҳақиқати»га обуна қандай бораяпти?

МАСЛАҲАТЧИ, КЎМАКДОШ

Бойсун ноҳиясидаги «Сайроб» хўжаликлараро бўрдоқичилик корхонаси чорвадорлари «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномаси ҳақида шундай фикрда. Янги йилдан бошлаб унинг нархи ошганлиги муштарийларни иккилантираётгани йўқ. Обуна уюшқоқлик билан ўтказилаяпти. Хўжалик маъмурияти, партия ташкилоти ҳамда касаба уюшмаси ишлаб чиқариш илғорларидан 34 нафарини рўзномага бепул обуна қилишга қарор берди. Шу мақсадда 591 сўм маблағ ажратилди.

Атиги икки йил муқаддам хўжаликда бундай имкониятни тасаввур қилиш қийин эди. Тармоқдан фойда ўрнига зарар кўрилар, корхона давлатдан қарздор эди. Аслида бу ерда моллар семиртирилиб сотилиши керак. Лекин етарли шароит йўқлиги, меҳнат интизоми издан чиққанлиги сабабли кўзланган мақсадга эришиш қийин эди. Ҳозир манзара бошқача. Хўжалик иқтисоди ўнгланиш сари юз бурди. Ишлаб чиқаришни ривожлантиришда бригада пудрати қўл келаяпти. Гўшт етиштириш кўпайгани туфайли моддий манфаатдорлик ҳам юқори. Чўпонлар яхшигина маош олишаяпти. Нафақат ноҳия, балки вилоятдаги бошқа хўжаликлар ҳам бўрдоқичилик корхонасига мол топшириш истагини билдираяптилар.

— Нафсиламбрини айтсак, жамоамиз «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасидан жуда миннатдор, — дейди корхона директори А. Акрамов. — Корхонамиздаги ташвишли аҳвол, уни танглиқдан чиқариш йўлида амалга оширилаётган тадбирлар, ечимини кутаётган муаммолар тўғрисида холисона ҳикоя қилинди. Танқид — келажакнинг меваси. Бўрдоқичилик гўшт етиштиришни кўпайтиришда муҳим манба эканлиги, унинг катта имкониятлари бугун барчага маълум. Илгари режадаги молни тўплашда қийналардик. Бу эса меҳнат маромига путур етказар, ходимларимизнинг чўнтаги пул кўрмасди. Энди у кунлар ортда қолди. Молхоналаримиз доим тирбанд. Амалдаги йилда хўжаликлардан 18,5 минг бош ҳисори ва қоракўли қўй қабул қилиб олдик. Тўққиз ойда семиртириш ҳисобидан режадаги 70,5 тонна ўрнига 125 тонна гўшт етиштирилди. «Сайроб» давлат хўжалигидан келтирилган чўчқаларни 18,9 тонна ўрнига 36,7 тоннага семиртиришга эришдик. Давлатга гўшт топшириш йиллик топшириғи тўққиз ойда адо этилди. Жорий йилда тармоқдан 250 минг сўм соф фойда олиш кўзда тутилмоқда.

Жумҳурият Президентининг фармонига мувофиқ чорвадорларнинг шахсий хўжаликларини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор бераяпмиз. Ҳозиргача уларга 300 тонна сомон, 147 тонна шелуха, 10 тонна арпа, 21 тонна омихта ем сотилди. Бу тадбир қатъий режа асосида амалга оширилаяпти. Чорва қишлови учун қарийб 1200 тонна дағал хашак жамғариб қўйдик. Молхоналар сифатли ремонт қилинди. Ходимлар учун барча шароит яратилган. Совлиқларни намунали парваришлаш учун елиб-югураётган чорвадорлар меҳнати ҳар қанча таҳсинга лойиқ. Ўттиз тўрт кишини «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасига хўжалик ҳисобидан обуна қилишга келишдик. Гап пулда эмас, албатта. Масаланинг маънавий жиҳати муҳим. Ўша одамлар 1990 йилни бир умр миннатдорчилик билан эслаб юришади. Қалбларида жўш урган фахрланиш туйғуларини айтмайсизми? Бу ҳар қандай мукофотдан аълороқдир. Чўпонларимиздан Гулбой Холбоев, Соат Абдураҳимов, Ғайрат Бўриев, Назар Мусурмонов, тракторчи Ҳазрат Зулфиқоров, Ҳайит Жумаев, ҳайдовчи Ҳайдар Алиқобилов, Эргаш Қурбонназаров, Аллаёр Тўраев ва бошқаларнинг жамоа ютуқларига қўшаётган улушлари салмоқли. Халил Акрамов бошлиқ бўрдоқичилик бригадаси аъзолари ҳозирнинг ўзида семиртириш ҳисобидан гўшт етиштириш йиллик топшириғини 140 фоизга адо этишди. Айниқса Ғ. Бўриев, С. Абдураҳмонов, И. Искандаров каби уста чўпонлар меҳнатда яхши натижаларга эришаяптилар.

— «Қишлоқ ҳақиқати» рўзномасининг доимий мухлисиман, — дейди И. Искандаров. — «Бир пиёла чой баҳона», «Мўйчинак» ойнасўзлари остида берилаётган мақолаларни оиламизда навбат билан ўқиб чиқамиз. Келгуси йил учун рўзномага бепул обуна қилишганидан хурсандман. Гап нархнинг ошганида эмас, «Қишлоқ ҳақиқати» муштарийлар кўнглидан жой олган экан, шунинг ўзи кифоя. Қолаверса, корхона, ташкилот, хўжаликлар ҳам қараб туришгани йўқ. Уруш ва меҳнат ветеранлари, ишлаб чиқариш илғорлари бепул обуна қилинаётгани хайрли ишдир. Бу кам таъминотли оилаларга катта мадад. Кези келганда рўзнома таҳририятига, унинг ижодкорларига баъзи истакларимни айтиб ўтсам. Тоғли Бойсун нафақат вилоятимиз, балки жумҳуриятимизнинг ҳам хушманзара, ҳайвонот ва ўсимлик олами бой, сўлим гўшаларидан бири. Лекин бу ҳақда рўзномада бирон бир жиддий мақола ўқиганимиз йўқ. Биз Бойсун тоғи этакларида туғилиб ўсган бўлсакда, унинг гўзалликларидан тўлиқ воқиф эмасмиз. Омонхонадаги шифобахш сув, қадимий кўмир кони, катта газ манбалари билан боғлиқ муаммолар ҳам кўпчиликни қизиқтириши табиий. Яна бир мулоҳаза: назаримда, чорвадорлар ҳаётини ёритишда бир ёқламаликка йўл қўйилаётгандай. Ҳолбуки, улар учун тўрт фасл ҳам баробар. Ташвишлари ошиб-тошиб ётади. Мўл-кўлчилик бунёдкорларининг жўшқин ҳаёти, машаққатли меҳнати, орзу-интилишлари рўзнома саҳифаларида тўлақонли ифодасини топса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Б. КЕНЖАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

«ПРОГРЕСС М-5» УЧИРИЛДИ

ТАСС АХБОРОТИ

«Мир» илмий-тадқиқот комплексининг келгусидаги иш программасига биноан 1990 йил 27 сентябрь куни Москва вақти билан соат 14 дан 38 минут ўтганда Совет Иттифоқида «Прогресс М-5» автомат юк кемаси учирилди.

Кемани учиришдан мақсад учувчи бошқарадиган «Мир» комплексига ишлатиладиган материаллар ва турли юклар етказиб беришдан иборат.

Телеметрик ахборот маълумотларига кўра, автомат юк кемасининг ички системалари нормал ишлаб турибди.

Спорт • Спорт • Спорт • Спорт

МАҚСАДИМИЗ—ИШҚИБОЗЛАРНИ ХУРСАНД ЭТИШ

Суҳбатдошимиз — халқаро тоифадаги ҳакам Эдуард Александрович Шкловский. У бир неча кун жумҳуриятимизда меҳмон бўлди. Тошкентнинг «Пахтакор» ва Москванинг «Локомотив» командалари ўртасида куни кеча бўлиб ўтган учрашув пайтида таниқли мутахассис билан шу кун футболи, унга ҳакамлик қилиш, оммавий бу ўйинни ривожлантириш масалалари хусусида суҳбатлашиб қолдик.

— Аввало ўзингизни газетхонларга таништирсангиз.

— Бажонидил. Мен асли москваликман. Шу ерда туғилиб вояга етганман. Иқтисод фанлари номзоди деган илмий даражам бор. Футбол ўйини мени болаликдан қизиқтириб қолган. Шунданми, кейинчалик балоғатга етгач, футбол учрашувларига ҳакамлик қила бошладим. Шу-шу бу соҳада кўп йил ишладим. Ҳакамлик хизматларим муносиб баҳоланганидан фахрланаман. Дастлаб кумуш нишон билан тақдирландим. Одатда 80 та иттифоқ ва халқаро миқёсдаги учрашувга ҳакамлик қилганлик учун бу мукофот берилади. Кейинчалик мен бошқарган матчлар сони 100 тага етди. Бунинг учун олтин нишонга сазовор бўлдим.

— Ўтган йил охирида янги— Футбол ҳакамлари уюшмаси ташкил этилганлигини, сиз унга президент этиб сайланганлигингизни эшитган эдик. Айтинг-чи, бу ташкилотнинг тузилишидан мақсад нима!

— Ёдингизда бўлса, илгари футбол ҳакамлари ҳайъати ишлар, у СССР Футбол уюшмасига бўйсунарди. Бизнинг ташкилотимиз эса мустақил ҳисобланади. У ўз устави ва ҳисобига эга. Мақсадимиз — футбол учрашувларининг яхши ўтказилишини таъминлаб, миллионлаб ишқибозларга завқ-шавқ бағишлаш.

Бир нарсани эслатиб қўяй: илгари ҳакамларга чор тарафдан тазйиқ ўтказиш ҳоллари тез-тез рўй берарди. Шу боис улар бунга қулоқ солиб, учрашув пайтида бир командага ён босишга мажбур бўлардилар. Эндиликда бундай ҳодисалар такрорланмаслиги керак. Учрашувга ҳакамлик қилаяпсанми — одил бўл. Бундан футбол ҳам, ишқибозлар ҳам, командалар ҳам ютади. Вазифангни бажариш чоғида сал оғдингми — тамом, бу учрашув натижасига таъсир кўрсатмай қолмайди. Кўнгилсиз ҳоллар келиб чиқади.

Демак, ҳакам биринчи навбатда одил ва ҳалол бўлиши керак. Ташкилотимизга аъзо кишилар олдига ана шундай талабни қўймоқдамиз. Улар бу ишнинг нечоғлик фахрли ва масъулиятли эканлигини ҳис қилишлари лозим.

— Яқинда Италия стадионларида навбатдаги жаҳон биринчилиги бўлиб ўтди. Айтиш мумкинки, у ерда футболдаги икки услуб ўзаро тўқнашди. Шимолий Америка ва Европа футболи фарқ қилади, ахир. Шундай эмасми! Сизнингча, учрашувларни ўтказишга тайинланган ҳакамлар ўз вазифаларини уддалай олишдими!

— Менимча, ўртача даражада ҳакамлик қилинди. Тўғри, айрим учрашувлар яхши бошқарилиши билан эътиборни тортди. Аммо шундай хатоларга ҳам йўл қўйилдики, бу оқибат натижада учрашувларга салбий таъсир кўрсатди. Ҳеч бўлмаса СССР — Аргентина матчини олайлик. Мен ундан қониқиш ҳосил қилмадим. Мамлакатимиз футболчилари ютқазганликлари учун мени шундай хулосага келган бўлса керак, деб ўйламанг тағин. Мутлақо бундай эмас. Кўп йил ҳакамлик қилганлигим, холис фикрда бўлганлигим учун шундай деяяпман. Швециялик ҳакам Э. Фредрикссон қандай хатога йўл қўйганлиги кўпчиликка маълум. Бу ҳақда тўхталиб ўтирмаса ҳам бўлади. Лекин учрашув оқибати нима билан тугаганлигини яна бир бор таъкидлаш лозим.

Ёки Италия ва Англия терма командалари ўртасида учинчи ўрин учун бўлган учрашувни олайлик. Бу ерда эса майдон эгалари ўйиндан ташқари ҳолатда туриб, дарвозага тўп киритдилар. Оқибат нима билан тугади? Бир команда холис ва одил ҳакамлик қилинмаганлигининг қурбони бўлди.

— Бундай ҳоллар мамлакатимиз биринчиликларида ҳам рўй бермоқда.

— Тўғри айтасиз. МАСК — «Динамо» (Москва), «Динамо» (Киев) — «Торпедо» (Москва) учрашувларида шундай воқеа содир бўлди. Масалан, иккинчи матчга ҳакамлик қилган Тимошенко торпедочилардан бири ўйиндан ташқари ҳолатда турганини кўриб, ҳуштак чалди. Аммо ҳужумчи буни эшитмади шекилли, ўйинни давом эттириб, дарвозага тўп киритди. У ҳисобланмади, албатта. Лекин ишқибозлар ўртасида кўп гап бўлди. Тренерлар ҳам бунга эътироз билдирдилар.

Ҳакамлар бундай дамларда ҳушёр бўлишлари, қатъият кўрсатишлари зарур. Ҳозир шундайки, улар қўпол хатога йўл қўйсалар бас, ишқибозлар ва журналистларга бўлиб берадилар, ҳакамларни аёвсиз қоралашга тушадилар.

— Бу йил олий ва биринчи лигаларда мусобақалар ҳар қачонгидан қизиқарли ўтмоқда. Сиз ана шу фикрларга қўшиласизми!

— Дарҳақиқат, кураш кескин бўлмоқда. Олий лигада ҳам, биринчи лигада ҳам кўпдан буён бундай ҳол кузатилмаган, десам хато бўлмайди. Ўзингиз ўйлаб кўринг; кўпинча юксак ўринларга даъвогарлар дарҳол аён бўлиб қолар, натижада мусобақаларга қизиқиш муайян даражада сусаярди. Бу йил аҳвол бутунлай бошқача. Олий лигада кўпдан бери медалларга даъвогарлик қилмаган МАСК, «Динамо» (Москва) командалари юксак ўринларни кўзламоқдалар. Армиячилар ўтган йили қуйи лигада ўйнаганликларини унутмаслик керак.

Биринчи лигада ҳам шундай манзарани кўриш мумкин. Олий лигага даъвогарлардан бири — Москванинг «Локомотив» командаси анча пастга тушиб кетди. Биринчи ўринда эса кўп йиллардан буён «ўртача» ҳисобланган Владикавказ спартакчилари бормоқдалар. Буни кутилмаган натижа деб айта оламизми? Мутлақо йўқ. Илгари моҳир ҳужумчи бўлган Валерий Газзаев коллективга устоз бўлиб келди-ю аҳвол ўзгарди — футболчиларда кўтаринкилик рўй берди. Команданинг яхши ўйнаётганига сабабни шундан излаш керак.

Ўзбекистоннинг энг кучли командаси — «Пахтакор»нинг ҳам юксак ўринлар учун курашаётганлиги ишқибозларни хурсанд этмоқда. Тошкентликларнинг «Локомотив» (Москва) коллективи билан ўйини менга ёқди. Агар улар қолган учрашувларни ҳам шу зайлда кўтаринки ўтказсалар, ишончим комилки, бемалол олий лигага чиқадилар. Мен пахтакорчиларга муваффақиятлар тилайман.

Суҳбатни **Т. СОЛИЕВ** олиб борди.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

БИРОБИЖОН. Уч йил муқаддам Япониянинг «Брижстоун» фирмаси Биробижондаги «Дальсельмаш» заводида ишлаб чиқарилган комбайнлардан бирига резина-трос занжир «кийдирган»дан буён у нотекис жойларда деярли йигирма минг километр йўл босди. Синовлар бу занжирлар металл занжирлардан анча афзал эканлигини кўрсатди. Улар узоқ муддатга чидайди ва анча пишиқроқ. Дон ва силос ўрадиган комбайнларни ана шундай занжирлар билан жиҳозлаш ўрим машиналарининг хизмат муддатини узайтириш имконини беради. Узоқ Шарқдаги корхонага қайишувчан резина ленталар ишлаб чиқариш технологияси ва қурилмаларини бериш тўғрисида япония фирмаси билан шартнома тузилди.

* * *

ОДЕССА. Шаҳар яқинидаги «Дружба» совхози дирекциясига сабзавоткор бўлишни истовчи шаҳарликлардан дастлабки аризалар тушди. Кооператорлар ижарачи жамоасини ташкил этиб, бу ерда полиз экинлари етиштиришни истовчилар учун хўжалик эълон қилган конкурсга одессаликларнинг жавоби шундай бўлди. Гап шундаки, совхозда доим ишчи кучлари етишмайди. Чунки атрофдаги кўпгина аҳоли шаҳарда меҳнат қилади. Одесса қишлоқ хўжалик институтининг олимлари ёрдамида «Дружба»да сабзавот етиштириш технологияси асослари, иқтисодий ва юридик масалалар юзасидан курслар ташкил қилинган.

* * *

АРМАВИР (Краснодар ўлкаси). Бу ерда дастлабки кичик корхона — «Яна» рўйхатга олинди. У мўйнали ҳайвонларни кўпайтириш ва табиий мўйнадан буюмлар ишлаб чиқариш билан шуғулланади. Хилмахил ташкилотларнинг бутун бир қурамаси: шаҳар ижроия комитети, халқ депутатлари Приреченск қишлоқ Совети, уй-жой-ижтимоий банкининг бўлими, «Юбилейний» совхози, иккита кооператив «Яна»нинг муассислари бўлди. Корхонага ярим миллион сўмлик устав фонди ажратилди, ишлаб чиқариш-хўжалик фаолиятида кенг ҳуқуқлар берилди.

(ТАСС).

ИККИ ДАЪВОГАР

Маълумки, бу йил иккинчи лига мусобақалари бошқача тарзда ўтказилмоқда. Ўтган йилларда минтақаларнинг ғолиблари аниқлангач, улар гуруҳларга бўлиниб, биринчи лигага чиқиш учун курашардилар. Бу командалар олдига мураккаб вазифаларни қўяр, улар ҳам ўз, ҳам рақиб майдонида ўйнашга мажбур бўлардилар. Натижада айрим коллективлар узоқ давом этган мавсумдан сўнг бунга бардош беролмай биринчи лигага чиқолмай қолардилар. Бу ўринда жумҳуриятимизнинг кучли коллективларидан бири —Фарғонанинг «Нефтяник» командасини мисолга олиш мумкин.

Юртдошларимиз бир неча йиллардан буён ўз минтақаларида муттасил равишда биринчи ўринни оладилар. Аммо ўтиш мусобақасига келганда доим «қоқинади»лар.

Бу йил иккинчи лига такомиллаштирилиб, кучли минтақалар ташкил этилди. Шарқий гуруҳ улардан биридир. Унда РСФСР, Қозоғистон, Ўзбекистон, Қирғизистон, Туркманистон жумҳуриятларининг 22 командаси ғолиблик учун курашмоқда. Шуни алоҳида таъкидлаш керак: мазкур минтақада ғолиб бўлган команда биринчи лигага ўтиш мусобақаларисиз, тўғридан-тўғри чиқади. Бу командалар ўртасида ғолиблик учун курашни кучайтириб юборди.

Эндиликда ўйинлар жадвалига назар ташласак, Фарғонанинг «Нефтяник» командаси яна биринчи ўринда бораётганлигини кўрамиз. Бу ишқибозларни бениҳоя қувонтирмоқда.

Фарғоналик футболчилар ўтган турда ҳамюртлари —Андижоннинг «Спартак» командаси билан учрашдилар. Ўйин тўла-тўкис уларнинг устунлигида ўтди. Буни ҳисоб яққол кўрсатиб турибди. «Нефтяник» 5:1 ҳисобида мавсумдаги ўн тўққизинчи ғалабани қўлга киритди. Тўпларни майдон эгаларидан Агеев, Дўрмонов, Гуршумов, Завальнюк ва Тихонов киритдилар. Спартакчи Абдуқодиров ягона жавоб тўпининг муаллифи бўлди.

Иккинчи ўринда бораётган Находканинг «Океан» командаси юртдошларимизни «қувалаб» келаяпти. Узоқ шарқлик футболчилар «Нефтяник»дан бор-йўғи бир очко орқада бормоқдалар. Лекин улар ҳисобида кечиктирилган бир учрашув бор.

Бу ҳамюртларимиздан бундан кейинги ҳар бир учрашувни юксак даражада ўтказишни талаб этади. Негаки йўқотилган бир очко ҳам қимматга тушиши турган гап.

Энди иккинчи лига шарқий гуруҳи коллективларининг ўйинлар жадвалидаги ўрни билан танишинг:

	У	Т	О
Нефтяник» (Фарғона)	32	53-20	46
«Океан» (Находка)	31	49-22	45
«Мелиоратор» (Чимкент)	33	61-33	42
«Навбаҳор» (Наманган)	32	48-30	41
«Амур» (Благовещенское)	30	37-21	40
«Химик» (Жамбул)	32	41-30	39
«Олға» (Фрунзе)	31	51-37	36
«Трактор» (Павлодар)	32	44-38	33
«Суғдиёна» (Жиззах)	33	33-41	33
«Динамо» (Барнаул)	32	36-44	31
«Экибастузчи» (Экибастуз)	32	38-45	31
«Звезда» (Иркутск)	33	38 38	31
«Целинник» (Целиноград)	32	27-29	31
«Автомоболист» (Қўқон)	33	44-41	30
«Вахш» (Қўрғонтепа)	32	42-51	29
«Қайсар» (Қизил Ўрда)	33	23-35	29
«Шахтёр» (Қарағанда)	33	33-39	28
«Копетдоғ» (Ашхобод)	32	45 40	27
«Иртиш» (Омск)	33	39-47	27
«Зарафшон» (Навоий)	32	30-48	24
«Сурхон» (Термиз)	32	28-53	24
«Спартак» (Андижон)	31	28-86	9

Шарқий гуруҳда Фарғонанинг «Нефтяник» командаси пешқадамлик қилаётгани кишини қувонтирса, ўйинлар жадвалининг қуйи поғоналарига жумҳуриятимизнинг уч вакили тушиб кетгани ранжитади. Айниқса Андижоннинг «Спартак» коллективи ёмон ўйнаётир. Наҳотки, команда раҳбарлари аҳволни яхшилаш имкониятларини тополмасалар!

Бир пиёла чой баҳона

Дам олиш саҳифаси

ЙЎЛ БЎЙИДА ОРОМГОҲ

Агар йўлингиз Наманганнинг шимолий қисмида қад ростлаган Ахсикент мавзеига тушиб қолса, баланд тоғ тизмаларию адирликлар охирида ястаниб ётган Минг терак гўшасига қўниб ўтинг. У асли Минг терак эмас, балки Исмоилобод масканидир. Бу ерда Нурободдан шалолаланиб оқаётган ўнлаб ирмоқлару арикчалардаги сувнинг салқини, етти минг туп тераклинг сояси, қирқ ёғоч сўриларнинг устига тўшалган атлас кўрпачалар, чинни пиёлада жонга роҳат бағишловчи кўк чой, иссиқ шўрва, ажабтовур паловхонтўраю бошқа нозу неъмат тўла дастурхонни кўриб, ихлосингиз ортишига ишончимиз комил.

Оромгоҳ бунёдкори — оддий касб эгаси «Агропромстрой»нинг 1-тресги ҳайдовчиси Юсуфжон Исмоилов. У 27 йилдан бери шу корхонада «КамАЗ» минади. Кейинги ўн йилда ажабтовур хайрли ишга қўл урди.

Юсуфжонга боғбонлик «касали» болалигида, отасидан юққан. Исмоилжон бобо Шарипов ҳозир 87 ёшдалар. 70 йилдан бери Наманган ўрмон хўжалигининг Учқўрғондаги участкасида ишлайдилар. Агар қизилравотликлардан сўраб қолсангиз, атрофни боғ-роғга айлантирган, миллион-миллион туплаб кўчат етиштириб, бутун ўлкамизга тарқатган бу отахон ҳақида мароқ билан ҳикоя қилиб беришади.

Норин дарёси ўзани билан Уйчи дам олиш даҳаси оралиғидаги оролчада етти гектарлик боғ бор. У ҳам отахоннинг ҳалол меҳнати самараси. 425 хил мева ва сабзавот етиштирилган мана шу ерда Исмоилжон бобо кексалик гаштини суриб юрибдилар.

Исмоилжон бобо хонадонини Уйчида ҳам, Учқўрғон ва Наманганда ҳам боғбонлар оиласи дея ардоқлашади. Сабаби, фарзандлари ҳам шу касб соҳиби бўлишган.

1982 йили тош-шағал ташиб юрган кезлари бир ажойиб фикр Юсуфжоннинг хаёлини банд этди: «Агар шу тоғ ёнбағирликларга терак ўтқазилса, Кавказ ва Қрим сингари бебаҳо манзилгоҳ бўлмасмиди?»

— Коллективимиз раҳбари марҳум Шарофиддин Исматиллаевга ўз фикримни айтдим, — дейди Юсуфжон.— Раҳматлик ажойиб одам эди, елкамга қўлини қўйиб бир кулимсиради-да: «Катта ишни ўйлабсиз, китобларда жаннат дея таърифлашган ўлкани ҳам одам боласи бунёд этган. Шундай катта жойни мўлжал қилибсиз, мен ёрдам бераман. Косонсойлик катталардан сўраб кўрамиз», деди.

Ўша йили Исмоилжон ота етти минг туп теракни машинага юклаб Юсуфжонни жўнатар экан, оқ фотиҳа берди: «Бошлаган ишинг хайрли бўлсин, одамлар дам оладиган маскан яратгин, болам!».

Айни ёз бошланган пайтда, кўкариб турган етти минг туп теракни Косонсой райони райижроқўмининг собиқ раиси юлдириб ташлатди. Сабабини сўрашганда: «Бу бизнинг ер, ҳар ким нима истаса, экишга ҳаққи йўқ», деб жавоб берди.

Юсуфжон ва саккиз фарзанди жон бериб қилган меҳнатига роса ачинишди. На илож? Бўлар иш бўлди...

Куз келди. Юсуфжоннинг юраги безовта тепди. Яна отасига илтижо қилди:

— Жон дада, яна етти минг туп терак бериб турсангиз...

Юсуфжоннинг қалбига яратувчилик ва бунёдкорлик ишқини бағишлаган ота яна етти минг туп теракни жойидан кўчириб, машинасига юклаб берди. Эллик кун яна ёнбағирлик ва қамишзорларда экскаваторларнинг наърасы тинмади.

Ўшандан бери Юсуфжон Исмоилов шу олти-етти гектарлик «Ўнбир раҳмат булоғи» атрофида меҳнат қилиб, терлаб-пишади, болалари ҳам шу ерда катта бўлди, тўнғич фарзанди Абдуллахонга уй-жой қурди.

Бугунги кунда тераклар улғайиб, шохлари осмонўпар бўлиб қолди. Уларнинг соясида икки-уч юз одам дам олса бўлади. Ёғоч каравотларда кўрпачалар устида ястаниб, оёғингизни узатиб дам олишга нима етсин!

Куни кеча Ахсикент мавзеи томонидан янги йўл очилди, сойга кўприк қурилди, тез орада кўча асфальтланади. Энди Нурободдангина эмас, Ахсикентдан ҳам бу масканга одамлар келиб, бемалол ҳордиқ чиқараверадилар.

— Таомлар нархи қандай? — сўрайман Юсуфжондан.

— 1 сўм 20 тийин билан 1 сўм 50 тийинга туйиб овқатланаверасиз: шўрва, палов, иссиқ обинон ейсиз ва кўк чой ичасиз, ўзим ҳайдовчи эмасманми, йўлда оч қолиш нималигини яхши биламан. Шунинг учун бемалол овқатланиб кетиладиган шароит яратиб, шаҳар ошпазлари билан беллашмоқчиман. Бунинг учун отам бир неча қорамол олиб бермоқчилар, уларни шу ерда боқиб, семиртириб сўйсак, гўшт ҳам, овқат ҳам арзонлашади.

Исмоилжон ота Шарипов ўғлини бу борада қўллаб-қувватламоқчи, эл-юрт олқишини олиши учун ёрдамлашмоқчи. Янаги йилга юз туп садақайрағоч экиш, унинг тагига бир неча чорпоя қуриш, машиналарга салқин жой ҳозирлаш, ариқчаларни кўпайтириш ва сув ирмоқлари шалоласини кенгайтириб, оромгоҳни янада обод қилиш Юсуфжон Исмоиловнинг фикри-ёди...

Покиза ниятингиз ёр бўлсин, халқимиз ороми ва ҳузурини кўзлаб қилаётган ишларингизга барака тилаймиз, Юсуфжон ака!

Т. СУЛАЙМОНОВ,
СССР Журналистлар уюшмаси аъзоси.

Ажойиб кишилар билан учрашув

ЎЛАНЧИ БОБО

Задарё районининг Ингичка қишлоғидан ўтиб бораётганимда менга хизмат юзасидан ҳамроҳлик қилаётган йигит илтимос оҳангида деди:

— Ака, малол келмаса, бу ҳовлига кириб ўтинг, ажойиб отахонимизнинг юбилейи бугун. Мардонқул бува қишлоғимизнинг улуғи, тўқсонни қаршилаяптилар.

Тўқсон йил умр. Бунақа пиру бадавлатларни зиёрат қилиш ҳар бир инсон учун ҳам фарз, ҳам қарз. Ичкаридан дуторнинг ёқимли оҳанги эшитилди. Хонанда зўр бериб куйларди. Шеригим тирсагимдан ушлаб, имлади:

— Эшитаяпсизми, Мардонқул бува бу, ўзи тўқиган ўланни айтаяпти.

— Тўқсонга кирган одам-а?

Қишлоққа хос кенггина ҳовли одамлар билан гавжум. Бир чеккада қозон қайнамоқда. Узум сўриси остига қўйилган ёғоч каравотда орқасига қалин ёстиқлар тиралган, оппоқ соқолли отахон қўлида дутор хиргойи қилмоқда. Ҳалақит бермаслик учун сал beridаги ўриндиқдан жой олдик. Кекса ўланчи осилган қуюқ қошларини чимирганча давом этди:

Ҳей, қия-қия ерларда
ўртоқ қозоқ,
Дуо билан дарёга кўприк
солсак,
Бу дунёдан беармон
ўтар эдик,
Қишлоғингдан беш қизни
келин олсак.

Ҳей, қия-қия ерларда
қирғиз уй бор,
Ушал уйнинг ичида бир
қизи бор.
Ўтган-кетган одамнинг
кўзи шунда,
Манглайида саратон
юлдузи бор...

Отахоннинг ўланини тинглайману ўйга толаман. Кишиларнинг бир-бировларини тушуниб-тушунмасдан ғаразгўйлик қилишларини, танқис матоҳдай камайиб бораётган меҳр-оқибатни, миллатлараро можароларни ўтмиш иллати сифатида баҳолаш катта хатоликдир. Ота-боболаримиз бошқа эл ва элатлар билан дўст, биродар, иноқ бўлиб яшашга даъват этганлар. Мардонқул бобо айтаётган ўлан, ундаги панд-насиҳатлар бундан далолат эмасми?!

Бобонинг ҳаёти ҳам айтаётган ўланлари каби содда, оддийгина. Умр бўйи қўлидан кетмон тушмади. Задарё чўлларининг шовуллаб турган қамишзорлари, сал шамол турмасидан кўкка ўрлайдиган қумтепалар орасида ўсди, вояга етди. Дастлабки ташкил этилган колхозга аъзо бўлди, янги ер очди, пахта, шоли, қовун-тарвуз ва бошқа экинлар экди. Ўз тили билан айтганда, яйдоқ боши яхшиликни ҳам, ёмонликни ҳам кўрди. Юртга келган очарчилик азобларини тортди, топган-тутганини солиқчилар минг ҳийла-найранг билан тортиб олганларида ҳам ҳаёт шундай яралган экан, деб чидади, яхши кунлар келишини кутди. Уруш бошланганида элга келган кўргилик, деб елкасига эски тўнини ташладида, жанггоҳга жўнади. Болаликда далада мол-қўй боқиб юрганида табиат гўзаллигидан завқланиб, қалбида пайдо бўлган ўланчиликка ҳавас— машаққатли уруш оловларида ҳам уни тарк этмади. Ўша даврдаги машқларида севимли она юрт соғинчи, Сирдарёнинг жўшқин тўлқинлари, нигоҳ етмас қирлар, ўзи сингари тўпори одамларни қўмсаш туйғулари уйғунлашиб кетган эди.

Мардонқул орзусига етди. Уйига ғалаба билан қайтди. Яна елкада кетмони, қўлда дутори, қалбида илҳоми билан эл-юрт тинчлиги йўлида баҳоли қудрат меҳнат қилишга тушди.

— Яхши одамнинг атрофи ҳамиша тўлиқ, уйи гавжум бўлади, — дейди Мардонқул бобо. Худога шукрки, ҳеч қачон ёлғиз қолмадим. Етти фарзандим бор. Ҳаммаси ўқимишли. Бири ўқитувчи, иккинчиси мол доктори, бошқаси агроном, хуллас бари — эл хизматида. Набираларим саноғига етолмайман. Элликка яқин. Улар атрофимда гиргиттон. Барчасига ширин умр тилайман, юрт тинч, эл омон бўлсин, бир-бировларингиз билан иноқ бўлинглар, ёмондан узоқ юринглар, деб насиҳат қиламан:

Тол-толгина сочингни
тароқ ёзар.

Яхши билан яқинлашсанг
ҳар кун бозор.

Яхши билан юришни
қилгин одат.

Нияти шум одамдан
ҳамма безор.

Мардонқул бобо ўланларини эшитаман-у юрагимнинг қаеридир эзилгандек туюлади. Биз номини тилга олган отахондек олтинга тенг панд-насиҳатини ўланга йўғирган кексалар бугун бор, эртага-чи? Мардонқул бобо ўланларини тўплаб, элга етказадиган жонкуяр борми? Ҳар бир қишлоқдаги, маҳаллададаги табаррук инсонларни излаб топсак, ёшларга панд-насиҳатларини эшиттирсак, қутлуғ умрларини нишонлаб, ўзгаларга ибрат қилиб кўрсатсак, улардан намуна олишга даъват этсак, соз бўларди. Бу савобли иш, азизлар!

О. ЖУМАНАЗАРОВ,
СССР Ёзувчилар уюшмаси аъзоси.

Табобатимиз жонкуярлари

АСАБНИ АСРАНГ

Асабни асранг... Шу луқма замирида олам-олам маъно ётишини, эҳтимол, баъзилар сезмас. Бутун умрини одамлар асабини асраш, мустаҳкамлашга бахшида этиб келаётган киши ҳақида гапирганингизда, бу сўзлар алоҳида аҳамият касб этади.

Шарифбой ака босиб ўтган йўлларига бот-бот нигоҳ ташлайди, қилинган ва қилинажак ишларининг ҳисобини юритади.

Унинг болалиги ўша чанг-тўзонли қишлоқ йўллари аро кечган. Эсида бор: ҳозирда районнинг энг кекса шифокорларидан ҳисобланган Жумағали Турумбетов фельдшерлик қиларди. Жумағали оға ҳар сафар улар хонадонига келганида ота билан кўришиб, каттагина йигит бўлиб қолган Шарифбойнинг елкасига қоқиб қўярди:

— Шифокорликка ўқи, ука. Бунда ҳикмат кўп...

Панду насиҳат сабаб бўлдими, Шарифбойнинг юрагида бу касбга катта ҳавас уйғонди. Кейинчалик у қатъий қарорга айланди ва Шарифбой Тошкент давлат табобат институтининг даволаш факультетига ҳужжат топширди. Йиллар икки қош орасичалик экан: тезда ўтиб кетди. Воқеанинг қизиғи битирувчиларни тақсимлаш пайтида рўй берди. Комиссия раиси Шарифбойга тегишли ҳужжатлар билан бирров танишди-да:

— Қилчиноққа борасиз, — деди.

Шарифбой чўчиб тушди. Қишлоқча соддалик билан жавоб қилди:

— Ахир, бизнинг Қилчиноқ қишлоғимизда касалхона йўқ-ку.

— Очасиз.

Ажаб! Ҳаётнинг ҳали аччиқ-чучуги нималигини билмаган, эндигина йигирма уч ёшга қадам қўяётган йигит ҳеч кимнинг хаёлида йўқ жойда касалхона очса?

Шарифбой минг хил ўй, андиша билан қишлоғига қайтди. Шу-шу унинг тинчи йўқолди. Вазирлик, ноҳия бирлашган касалхонаси, жамоа хўжалиги бошқарувчи орасида бўзчининг мокисидек қатнади. Ниҳоят, хўжалик марказий ремонт устахонасидан етти хона жой касалхона учун ажратиб берилди. Қувончи кўксига сиғмаган Шарифбой устахонага елдек етиб келди-ю ҳафсаласи пир бўлди: деворларининг тағи нурай бошлаган, сувоқлар кўчган, ойна-эшиклари шалоқ, полсиз...

Шарифбой шайтонга ҳай берди. «Бўпти, — деди ўзига-ўзи, — шу ерда беморлар ётади. Лекин бошқача шароитда!» Уч ойча астойдил меҳнат қилдилар. Касалхона тайёр бўлди. Шарифбой чиройли иморатга тикилиб, оғир тин олди. Янги шифохонага тўрт нафар бемор келтирилди. Шарифбой уларни меҳр ўти, юрак қўри билан даволай бошлади. Институтда олган бор билими-тажрибасини малҳам истаб ётган хаста кўнгилларга ҳадя этди.

Касалхона кенгайтирилди. Чор атрофдан даво истаб келувчилар сони кўпайди. Койкалар миқдори элликка етказилди. Шифохона қошида фельдшер-акушерлик тармоғи ташкил этилди.

Шифокор 1962 йилда вазирлик рухсатномаси билан неврология курсида ўқиб қайтди. У районда биринчи невропатолог врач сифатида табобат илмига чуқурроқ кира борди. Унинг ташаббуси билан район бирлашган касалхонасида неврология бўлими очилди. Унинг шифохона бўлимлари ичида ҳамиша олдинги ўринларда боришида малакали врачлар ва меҳрибон ҳамшираларнинг ҳиссаси катта. Бу ерга кирган киши ўзини ажойиб табиат қучоғида сезгандек бўлади. Сайроқи қушларнинг ёқимли овози, аквариумдаги тилла балиқчаларнинг эркин ҳаракатлари беморлар дилини яйратиб, кайфиятини кўтаради. Шарифбой ака буларни узоқ-яқин шаҳарлардан келтирган.

Тажрибали шифокор фаол жамоатчи ҳамдир. У узоқ йиллар мобайнида бирлашган касалхона касаба уюшмаси комитети раиси сифатида ибратли ишларни амалга оширди. Олдинлари жой йўқлиги сабабли касалхонада бирор каттароқ тадбир ўтказилмас ёки ўтказилса-да, жуда ночор аҳволда бўларди. Шарифбой ака касалхона майдонидаги фойдаланилмай ётган эски иморатни қайта тиклатиб, уни томоша залига айлантирди. Радио, телевизор қўйдирди. Бадиий ҳаваскорлик тўгараги учун музика асбоблари, кийим-кечаклар олдирди. Унинг бир ёнидаги қўшимча хонада кутубхона, иккинчи ёнида маърифат уйи барпо этди. Қарабсизки, касалхонада катта-кичик тадбир қизиқарли ўтадиган, шифокорлару беморлар кўнгилли ҳордиқ чиқарадиган бўлдилар.

Шарифбой ака Ҳакимов — олий категорияли шифокор, меҳнат мўйсафиди. Ўтган йили «СССР соғлиқни сақлаш аълочиси» нишони билан тақдирланди.

Т. ЭШМУРОДОВ.
Беруний райони.

Диққат: янги нашр

«САХОВАТ»

Ўзбекистон меҳр-шафқат ва саломатлик жамғармаси Андижон вилояти бўлими бошқарувининг янги нашри шундай деб аталади. Унинг биринчи сони шу ойда муштарийлар қўлига бориб тегди. Газета Андижон вилоят бўлими бошқарувининг раиси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, профессор С. Турсуновнинг «Хайрли ишлар мезони» сарлавҳали мақоласи билан очилади. Олим вилоятда меҳр-шафқат ва саломатлик жамғармасини бунёд этиш орзусида қилинаётган ишлар устида фикр юритади.

Рўзноманинг ўз муштарийларига очиқ хати ҳам диққатга сазовор. «Ҳар бир халқ ўз тили, ўз дили, ўз анъана ва удумларини кўз қорачиғидек сақламоғи керак, — дейилади унда. — Бунга амал қилмаган халқнинг эса келажаги бўлмайди. Афсуслар бўлсинким, бу ҳақиқатни биз жуда кеч пайқадик. Шунисига ҳам шукроналар келтиргимиз келади...

Вилоят меҳр-шафқат ва саломатлик жамғармасининг бош ҳисобчиси М. Юсуповнинг «Мени ўғлим денг, она» сарлавҳали мақоласи байналмилал мавзуга бағишланган. Бекободлик оддий фуқаро Абдулҳаким Нурматов Андижонда кутилмаган вазиятга дуч келиб, меҳр-шафқат ва саломатлик жамғармасининг область бўлимидан мадад топгани учун ўз миннатдорчилигини билдиради.

Шунингдек, рўзноманинг бу сонида Б. Умарованинг «Инсон азиз», Аҳмад Алининг Комсомолобод ноҳияси Мингбулоқ қишлоқ Шўросида истиқомат қилувчи Олинахон Орифжоновага мактуби, Ҳакимжон Шамсуддиновнинг «Умидли дунё» ҳикояси, Низомжон Умаровнинг «Дуторчи қиз» шеъри чоп этилган.

О. НОДИРОВ.

ДАЛАДА БАЙРАМ

Жалолқудуқ ноҳиясидаги Димитров номли жамоа хўжалиги 12, 13 15-бригадаларининг аъзолари тушлик пайтида бир жойга йиғилишди. Бу ерга маданият уйининг «Наво» ансамбли келди.

Вилоят «Билим» жамияти кенгаши аъзоси, Улуғ Ватан уруши қатнашчиси Абдурашид Йўлдошевнинг халқаро аҳвол тўғрисидаги суҳбати барчани қизиқтирди. Хонандалар Дилшод Бекйўлдошев, Ҳошимжон Қурбонов ижро этган қўшиқларни пахтакорлар қизғин кутиб олдилар. «Биз томонга бир қараб қўй» ялласига хиром этган Ҳуснидахон Абдумажидованинг рақси барчага манзур бўлди. Рақкоса Дилнавоз Ўроқованинг ўзига хос латофат ва эҳтирос билан ижро этган рақслари жозибадорлиги билан ажралиб турди. Ҳаваскор артистлар билан колхозчиларнинг биргаликда рақсларга тушишлари ҳамманинг кайфиятини кўтариб юборди.

М. АБДУВАЛИЕВ.

Назм дафтаридан

ҚАЙИН

Тешиб ўтди қаддини
бир ўқ,
Инқилмади, лекин
титради.
Иккинчи ўқ келиб қилди
йўқ,
Мағрур бошин ерга
тиради.
Тагидаги аскар болани,
Душман олар эди
нишонга.
Бироқ қайин қадди
букилиб,
Уни бермас асло
душманга.

ТОЛ

Арраланди қартайган бир
тол,
Инградию охир қулади.
Буни кўриб экилган ниҳол,
Хандон отиб роса кулади.
Эҳ, сезмасди ёшгина
ниҳол,
Ўз бошига тушушин бу
ҳол.

БОЛТА

Дарахт кесди ўрмонда
болта,
Арра эса арралади кўп.
Ўтинга ҳам тўлди
қоп-халта,
Сўнг қайтишди қишлоққа
тўп-тўп.
Болта, қилсин майлига
ўтин,
Ошни ейлик яхши
пишириб.
Бироқ сендан тиланч ва
ўтинч,
Тағин қолма бошга
тушириб.

Турсун РАШИД.

Фидокорона меҳнатдан сўнг мароқли дам олиш, маданий ҳордиқ чиқариш энг яхши омиллардан ҳисобланади. Ромитан районидаги «Октябрь 50 йиллиги» давлат хўжалигида буни яхши билишади. Шу боисдан ишчиларга барча қулайликлар яратиш, намунали маданий-маиший хизмат кўрсатишга катта эътибор берилмоқда.

Яқинда бу ерда 400 ўринли маданият уйи фойдаланишга топширилди. Унда 14 та турли тўгараклар ташкил этилди. Меҳнат аҳли унумли ишдан сўнг истаган машқлари билан шуғулланиши мумкин.

Маданият уйида китобга бой қироатхона ҳам бор. Бу ерда бўш вақтни мазмунли ўтказиш мумкин. Шунингдек, «Шаҳло» ашула ва рақс дастаси фаолият кўрсатмоқда. Унда 30 дан зиёд турли касб эгалари бирлашган. Санъаткорлар дала ва фермаларда тез-тез бўлишиб, дилрабо куй-қўшиқлари, рақслари билан барчани хушнуд этишмоқда.

СУРАТЛАРДА: 1. Қироатхонада. 2. Даста бадиий раҳбари Эркин Камолов (чапдан), доирачи Сайфулла Саидов, камончи Шариф Қудратов. 3. «Шаҳло» иштирокчиларидан бир гуруҳи.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган суратлар.

Донолар дейдиларки

Бўлса ҳамки қўриқ ер,
Ҳосил берар, тўксанг тер.

* * *

Экин уруғига қараб униб
чиқади.

* * *

Доннинг ғаллазордагиси
эмас, омбордагиси ҳисоб.

* * *

Вақтида экилган уруғдан
инжу униб чиқади.

* * *

Одам ишдан чиқмайди,
Одамдан иш чиқади.

* * *

Оғзингни кўкка очма,
Ҳалол меҳнатдан қочма.

Тўпловчи: М. РАҲИМОВА.

Муҳаррир
А. Г. МУХТОРОВ.

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»—
«СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб. — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Д. 1268. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12